

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1016

[Total No. of Pages : 3

[4963] - 1001

F.Y. B.Com.

COMPULSORY ENGLISH (Regular)

(2013 Pattern)

Text book : A Pathway to Success

Edited by : Ashok Chaskar

Anand Kulkarni

Vijay Madge

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.***
- 2) Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each: [16]

- A)
 - i) What is the importance of water conservation and utilization according to C. V. Raman? Describe the methods suggested by him.
 - ii) What did Kalam learn from his father about the power of prayer?
- B)
 - i) Discuss the points of difference between the advertising profession and other professions.
 - ii) What was the disaster that struck the photograph in 'The Gold Frame'? How did Datta react to it?

Q2) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each:[16]

- A)
 - i) Why did Ivan Dmitritch and his wife grow resentful towards each other as the story progresses?
 - ii) How does Derozio want to revive the lost cultural heritage of the country?

P.T.O.

- B) i) What does a person feel when he/she gives away a pound note as described in Money- Madness?
- ii) Write a ten line dialogue on the following situation:
Sales-representative of a mobile phone company is selling a newly launched phone to a customer.

Q3) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each:[16]

- A) i) Describe the achievement of Indira Nooyi as the CEO of PepsiCo.
- ii) What prospects has globalization driven by technology brought to India according to Murthy?
- B) i) What is ‘toasted English’ according to R. K. Narayan?
- ii) Consider Indira Nooyi as a role model for people who want to join the world of finance.

Q4) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 150 words each: [16]

- A) i) Describe the relationship between Kamala and Gopalam in the story, ‘The Woodrose’.
- ii) Comment on Rakesh’s devotion to his father.
- B) i) What are the main ideas expressed by the poet in ‘Stopping by Woods on a Snowy Evening’?
- ii) What does the poet ask for in her prayer in ‘The Soul’s Prayer’?

Q5) A) Attempt any One out of the following: [8]

- i) Write a letter to your friend inviting him for your brother’s wedding.
- ii) Write a brief newspaper report of two short paragraphs on the following headline:

Girls Out-shined Boys in S.S.C. Results

B) Attempt any One of the following: [8]

- i) There is a vacancy in Jain Irrigation Pvt. Ltd. Jalgaon for a Marketing Representative. Write your resume for the post.
- ii) Write an email letter to the Chief Examination Officer of your college enquiring him/her about the schedule of the Term-End examination.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1017

[Total No. of Pages : 8

[4963] - 1002
F.Y. B.Com.
FINANCIAL ACCOUNTING
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) State whether the following statements are True or False (Any Five): [5]

- i) When goods are transferred from one department to other, the debit is given to transferor department.
- ii) In amalgamation of firms, if assets are not taken over by new firm, they are transferred to Partners' Capital Accounts in their capital ratio.
- iii) Interest is always calculated on hire purchase price.
- iv) Royalty is payable for using both tangible and intangible assets.
- v) Under Piecemeal Distribution, assets are realized gradually and payments are made gradually.
- vi) Accounting standards provides a frame work for preparation of Financial Statements.
- vii) Proportionate Capital Method is also known as Notional Loss Method.

B) Fill in the blanks by selecting proper word/s form the brackets (Any Five): [5]

- i) Salary to Works Manager is apportioned on the basis of ____
 - a) time devoted
 - b) equally
 - c) efficiency.

P.T.O.

- ii) Royalty Account is in the nature of _____
 - a) Personal Account
 - b) Real Account
 - c) Nominal Account.
- iii) The deficiency of insolvent partner is transferred to solvent partners capital account in their _____.
 - a) profit sharing ratio
 - b) capital ratio
 - c) gain Ratio
- iv) Accounting Standard 9 Stands for _____.
 - a) valuation of inventory
 - b) depreciation Accounting
 - c) revenue recognition
- v) Amalgamation is merger of two or more firms of _____ type of business.
 - a) small
 - b) different
 - c) similar
- vi) Difference between hire purchase price and cash price is called as _____.
 - a) down payment
 - b) instalment
 - c) interest
- vii) Government Taxes are treated as _____ creditors.
 - a) preferential b) secured c) unsecured

C) Write short notes (Any Two) : [14]

- i) Distinguish between Hire Purchase System and Instalment System.
- ii) Objectives of Departmental Accounting.
- iii) Methods of Purchase Consideration.
- iv) Accounting Standard I - Disclosure of Accounting Policies.

Q2) Ravi, Kiran and Bhanu are partners sharing profits and losses in the ratio of 2:2:1 respectively decided to dissolve the partnership on 31st March, 2015 on which date their balance sheet was as follows :

Balance Sheet as on 31st March, 2015.

Liabilities	Amount Rs.	Assets	Amount Rs.
<u>Capital Accounts</u>		Cash	16,200
Ravi	1,14,000	Sundry Assets	2,83,800
Kiran	72,000		
Bhanu	54,000		
Bhanu's Loan Account	15,000		
S. Creditors	45,000		
	3,00,000		3,00,000

The assets were realized in instalments and payment was made in due order of payment. Creditors were paid Rs. 43,500/- in full settlement of their claim. Expenses on realization were estimated to be Rs. 8,100/- but actual amount spent on this was Rs. 6,000/- only on 30th June, 2015.

Assets were realized as follows -

- On 30th April, 2015 Rs. 37,800/-
On 31st May, 2015 Rs. 90,000/-
On 30th June 2015 Rs. 1,20,000/-

Prepare statement showing surplus capital and statement showing piecemeal distribution of cash. [14]

OR

A & B were partners sharing profits in the ratio of 3:2 where as C & D were equal partners. The two firms decided to amalgamate on 31st March, 2015 when the Balance Sheets of the two firms were as follows :

Balance sheet as on 31st March, 2015

Liabilities	A&B Rs.	C&D Rs.	Assets	A&B Rs.	C&D Rs.
<u>Capital Accounts</u>			Building	60,000	-----
A	80,000	-----	Plant &		
B	70,000	-----	Machinery	80,000	20,000
C		60,000	Stock	40,000	52,000
D		20,000	S. Debtors	20,000	30,000
Reserve Fund	24,000	8,000	Cash	10,000	14,000
S. Creditors	30,000	16,000	Goodwill	-----	20,000
Bills Payable	-----	30,000			
Outstanding					
Rent	6,000	2,000			
	2,10,000	1,36,000		2,10,000	1,36,000

Following are the terms of amalgamation.

- i) Before amalgamation both firms should discharged outstanding rent
- ii) The building was valued at Rs. 80,000/-
- iii) Goodwill of A & B was valued at Rs.50,000/- and that of C & D at Rs. 30,000/-
- iv) The stock of A & B valued at Rs. 38,000/- and that of C & D was valued at Rs. 53,500/-
- v) The plant and machinery of A & B was valued at Rs, 88,000/- and that of. C & D was not taken over by the new firm which Mr. C agreed to take over for Rs. 18,000/-
- vi) A reserve of 5% on debtors was necessary for bad debts of both firms.

Prepare Revaluation Accounts, Partners Capital Accounts in the books of old firms and Balance sheet of new amalgamated firm. [14]

- Q3) A) Jay Limited was formed to acquire the business of R and T who share profits and losses in the ratio of 3:1 respectively. The Balance Sheet of R and T was as follows :

Balance Sheet of R and T

Liabilities	Amount Rs.	Assets	Amount Rs.
R's Capital Account	1,28,000	Land and Building	80,000
T's Capital Account	80,000	Plant and Machinery	40,000
Mrs. R's Loan Account	6,400	Stock	48,000
S. Creditors	43,200	S. Debtors	46,400
Bills Payable	34,400	Bills Receivables	32,800
		Investments	9,600
		Cash in Hand	19,200
		Goodwill	16,000
	2,92,000		2,92,000

It was agreed by the company to take over all the assets (excluding cash and investments) at book values with exception of Land & Building and Stock which are taken over at Rs. 1,00,000/- and Rs. 50,000/- respectively. The Investments are retained by the firm and sold for Rs. 8,000/-. They also discharged Mrs. R's Loan. The Company takes over the remaining liabilities. Goodwill valued at Rs. 30,000/-

To discharge purchase consideration, Jay Limited issued 25,000 Equity Shares of Rs. 10/- each, Rs. 8/- paid up per share and balance in cash.

Draw-up

- i) Statement of Purchase Consideration,
- ii) Realisation Account.

[8]

B) On 1st January, 2012 Mr. Ram a patentees of a new type of gas-burner, issued a license to Gasline Co for the manufacture and sale of burners for 10 years on the following terms

- i) Gasline Co. to pay a royalty of Rs. 100/- for every burner sold subject to minimum rent of Rs.1 50,000/- per annum.
- ii) Shortworking could be recouped only within two years following year in which the shortworking occur.
- iii) Payment to be made on 31st December every year.

The number of Burners sold was as follows

Year ended 31st December,2012 900 Nos

Year ended 31st December, 2013 1,300 Nos.

Year ended 31st December, 2014 2,000 Nos.

Year ended 31st December, 2015 1,600 Nos.

Pass necessary journal entries in the books of Gasline Co.for the above four years. [14]

Q4) Mr. Santosh purchased a Motor Van for Rs. 4,20,000/-. Payment is made as Rs. 1,00,000/- down and four instalments of Rs. 1,00,000/- each at the end of each year. Interest is charged at 10% per annum. Mr. Santosh depreciates the Van at 10% per annum on written down value method.

Prepare Motor Van Account, Hire Vendor Account, Profit and Loss Account in the books of Mr. Santosh and Mr. Santosh Account in the books of Hire Vendor. Also show the working of Interest calculation. [20]

OR

Trial Balance of Departmental Stores for the year ended 31st March, 2015.

Debit Balances	Amount Rs.	Credit Balances	Amount Rs.
<u>Opening Stock</u>		Capital Account	2,00,000
Department X	1,20,000	S. Creditors	60,000
Department Y	90,000	<u>Sales</u>	
<u>Purchases</u>		Department X	3,00,000
Department X	1,60,000	Department Y	2,80,000
Department Y	1,40,000	Bills Payable	6,000
<u>Carriage Inwards</u>		Discount Received	6,000
Department X	4,000		
Department Y	2,400		
<u>Plant and Machinery</u>			
Department X	20,000		
Department Y	16,000		
Salaries	60,000		
Carriage Outward	11,600		
Office Expenses	10,000		
Legal Charges	5,500		
Advertisement	14,500		
S. Debtors	45,000		
Cash in Hand	12,200		
Bills Receivables	15,000		
Drawings	20,000		
Buildings	60,000		
Selling Expenses	5,800		
Rent and Taxes	40,000		
	8,52,000		8,52,000

Additional Information -

- i) Closing Stock on 31st March, 2015 Department X Rs. 1,40,000/- and Department Y Rs. 1,20,000/-
- ii) Salaries and Office Expenses to be allocated in the ratio of 7 : 3
- iii) Area of Building is occupied in the ratio of 3 : 2
- iv) Depreciate Building at 5% and Plant and Machinery at 10% per annum
- v) Goods worth Rs. 15,000/- transferred from Department - X to Department - Y.

Prepare Departmental Trading, Profit and Loss Account, General Profit and Loss Account for Year ended 31st March, 2015 and Balance Sheet as on that date. [20]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1018

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1003

F.Y. B.Com.

**BUSINESS ECONOMICS (Micro)
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) Critically examine the law of variable proportions. **[16]**

Q2) Define Indifference curve. Explain the characteristics of Indifference curve. **[16]**

OR

Define Business Economics. Explain in detail the scope of Business Economics.

Q3) Answer in brief. **[16]**

- a) State the features of Monopoly.
- b) State the Innovation theory of profit.

OR

Answer in brief.

- a) Explain the concept of Backward sloping supply curve of labour.
- b) Explain the Modern Theory of Rent.

Q4) What are the features of Monopolistic competition? Explain the equilibrium of the firm under monopolistic competition. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Concept of TR, AR and MR.
- b) Features of Oligopoly.
- c) Motives of liquidity preference
- d) Collective Bargaining.

Total No. of Questions : 5]

P1018

[4963]-1003

F.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS (Micro)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न 1) बदलत्या प्रमाणाच्या नियमाचे टीकात्मक परीक्षण करा. [16]

प्रश्न 2) समवृत्ती वक्राची व्याख्या द्या. समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]

किंवा

व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या. व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]

- अ) मत्तेदारीची वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) नफ्याचा नवोन्मेष सिध्दांत सांगा.

किंवा

थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- अ) श्रमाच्या पाठीमागे पळणाऱ्या पुरवठा वक्राची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) खंडाचा आधुनिक सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मत्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत? मत्तेदारीयुक्त स्पर्धेत उद्योगसंस्थेचा समतोल स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती व सीमांत प्राप्तीच्या संकल्पना
- ब) अल्पविक्रेताधिकाराची वैशिष्ट्ये
- क) रोखता पसंतीचे हेतू
- ड) सामुदायिक सौदाशक्ती

- i) Find the class mark of 2nd class.
 - ii) Find the class width of 3rd class.
 - iii) State the class boundaries of 4th class.
 - iv) Find the number of students who got first class.
(Marks more than or equal to 60).
- d) From the following information, find Mode graphically.

Monthly income ('000 ₹)	0 - 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 25
No. of families	10	14	20	16	9

- e) Find Median for the following frequency distribution.

Age (years)	30 - 40	40 - 50	50 - 60	60 - 70	70 - 80
No. of policy holders	21	29	38	30	20

- f) Calculate Mean and Median for the data given below :
14, 17, 12, 13, 10, 15, 20, 18.

SECTION - II

Q4) Attempt any three of the following : **[12]**

- a) A person buys a Motor Cycle for ₹ 50,000 and sells it at a loss of 20%. What is the selling price of the Motor Cycle?
- b) A Commission agent gets 10% commission upto sale of ₹ 50,000 and 13% on the sale exceeding ₹ 50,000. In a month his sales are ₹ 75,000. Find his Commission.
- c) Explain the steps for formulation of L.P.P.
- d) Solve the following L.P.P. by Graphical Method.

$$\text{Maximize } Z = 30x + 20y$$

$$\text{Subject to : } 10x + 6y \leq 1000$$

$$5x + 4y \leq 600$$

$$x, y \geq 0$$

Q5) Attempt any three of the following : **[12]**

- a) Explain the concept of Marked Price and Commission.
- b) If the Cost price of an Article is ₹ 50,000. What should be the Marked Price in order to earn 25% profit after giving 5% discount?
- c) By selling a flat at ₹ 40,00,000 a trader losses 8%. At what price it should be sold to gain 15%.
- d) A manufacturer makes two types of Toys A and B which require cutter and finisher treatment. Toy A requires 2 Hours of cutter and 1 Hour of finisher time. Toy B requires 1 Hour of cutter and 2 Hours of finisher time. The cutter has 104 Hours and finisher has 70 Hours of available time each month. Profit of one Toy A is ₹ 6 and on one Toy B is ₹ 11. Formulate the problem as L.P.P. to maximize the profit.

Q6) Attempt any four of the following : **[16]**

- a) From the following data, calculate Fisher's price Index Number.

Commodity	Year 2010		Year 2014	
	Price	Quantity	Price	Quantity
Wheat	28	6	40	8
Rice	22	5	30	6
Jowar	17	4	28	5
Gram	25	2	34	3

- b) Following is a data of ranks given by two experts to the participants in a Singing Competition. Calculate Spearman's Rank Correlation Coefficient.

Participant	Ranks by Judge A	Ranks by Judge B
A	5	6
B	1	1
C	3	4
D	2	2
E	7	7
F	6	5
G	4	3

- c) Calculate Standard Deviation for the following data.

Class	0 - 10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50
Frequency	8	12	20	14	10

- d) Explain the concept of Correlation with example.
- e) Information of Marks obtained by the students in 12th Commerce in 2 colleges is given below.

	College A	College B
Mean marks	65	62
Standard Deviation of marks	15	18

Students from which college are more consistent in scoring marks?

- f) Calculate Range and Coefficient of Range for the following data.

Shop No.	1	2	3	4	5	6	7	8
Daily sales (₹)	940	860	900	690	700	950	800	740

Q7) Attempt any one of the following : [8]

- a) Find Karl Pearson's coefficient of correlation between Sales and Expenses.

Sales (Lakhs ₹)	56	60	64	65	65	60	60	50
Expenses (Lakhs ₹)	14	15	14	15	16	12	15	10

- b) i) Given the following data. [4]

	Advertisement Cost (Lakh ₹)	Sales (Lakh ₹)
Mean	12	40
S.D.	5	8

The correlation coefficient between Advertisement cost and sales is 0.70. Estimate the sales when Advertisement cost is ₹ 15 Lakh.

- ii) Discuss various problems in the construction of Index Numbers. [4]

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1020

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1005

F.Y. B.Com.

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Both sections should be written in same answer-books.*

SECTION - I

Q1) Attempt any four of the following :

[4 × 2 = 8]

- a) Define computer.
- b) What is operating system?
- c) List the windows features.
- d) What are the components of MS-word? Screen?
- e) Define Network.
- f) What is mean by Data Processing?

Q2) Attempt any four of the following :

[4 × 4 = 16]

- a) Explain the generation of computers.
- b) Explain objectives of operating system.
- c) What is the elementary work in MS-word? Explain it.
- d) What are the components of Network?
- e) Write a short note on sequential file organization.
- f) Write short on paint.

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following : **[4 × 4 = 16]**

- a) Explain various Hardware parts of computer.
- b) Explain types of operating system.
- c) What are the computer applications in various fields of commerce?
- d) Write short note on MS-Excel.
- e) Explain types of computer Network.
- f) What are the uses of powerpoint?

SECTION - II

Q4) Attempt any four of following : **[4 × 2 = 8]**

- a) What are the uses of Internet?
- b) Define Electronic Data Interchange (EDI).
- c) What is mean by Electronic Payment System?
- d) How does HTML works?
- e) What is Dynamic Web Pages?
- f) What are the types of domain name.

Q5) Attempt any four of following : **[4 × 4 = 16]**

- a) Explain Advantages & Disadvantages of Internet.
- b) What are the merits & Demerits of of EDI?
- c) Explain types of Electronic Payment System.
- d) Explain common HTML Tags.
- e) Write down the steps to build the web sites.
- f) Explain Hub in network.

Q6) Attempt any four of following : **[4 × 4 = 16]**

- a) Explain Internet Privacy & Ethical issues.
- b) Explain the popular search engines.
- c) Explain basic architecture of EDI E-Commerce.
- d) Explain working of Digital Signature.
- e) Explain HTML page structure.
- f) Define the following terms.
 - i) Web page
 - ii) Web site

Total No. of Questions : 6]

P1020

[4963]-1005

F.Y. B.Com.

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावीत.

विभाग-पहिला

- प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 2 = 8]
अ) संगणकाची व्याख्या द्या.
ब) Operating system म्हणजे काय?
क) Window वैशिष्ट्यांची यादी लिहा.
ड) MS-word component कोणते आहेत?
इ) Network ची व्याख्या द्या.
फ) Data Processing म्हणजे काय?
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]
अ) Computer generation स्पष्ट करा.
ब) Operating system चे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
क) MS-word मधील Elementary-work स्पष्ट करा.
ड) Computer Network चे component स्पष्ट करा.
इ) Sequential file organization वर थोडक्यात टीप लिहा.
फ) Paint वर थोडक्यात टीप लिहा.
- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]
अ) Computer Hardware चे Part स्पष्ट करा.
ब) Operating system चे प्रकार स्पष्ट करा.

- क) वाणिज्य क्षेत्रातील Computer Application स्पष्ट करा.
- ड) MS-Excel वरती थोडक्यात टीप लिहा.
- इ) Computer Network चे प्रकार स्पष्ट करा.
- फ) Powerpoint चे उपयोग लिहा.

विभाग-दुसरा

प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 2 = 8]

- अ) Internet चे उपयोग लिहा.
- ब) Electronic Data Interchange (EDI) ची व्याख्या द्या.
- क) Electronic Payment System म्हणजे काय?
- ड) HTML चे Work कश्या प्रकारे होते?
- इ) Dynamic web pages म्हणजे काय?
- फ) Domain name चे प्रकार लिहा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]

- अ) Internet चे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- ब) EDI चे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- क) Electronic Payment System चे प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) HTML चे Tag स्पष्ट करा.
- इ) Website build च्या पायऱ्या लिहा.
- फ) Network मधील Hub स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]

- अ) Internet privacy & ethical issue स्पष्ट करा.
- ब) Popular search engine स्पष्ट करा.
- क) EDI-E commerce चे architecture स्पष्ट करा.
- ड) Digital signature चे कार्य स्पष्ट करा.
- इ) HTML page चे structure स्पष्ट करा.
- फ) व्याख्या द्या. i) Web page ii) Web site

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1021

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1006

F.Y. B.Com.

OFFICE MANAGEMENT

Organisational Skills Development

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Office Manager. Explain qualification and skills of an office manager.[16]

Q2) Define modern office. Explain the various factors of Good Ambience. [16]

OR

Define office organisation. Explain the functions of office Administrator.[16]

Q3) a) State the importance of ideal filing system. [8]

b) Explain the advantages of digitalization of Records. [8]

OR

a) State web based applications used in office activities. [8]

b) State the advantages of office forms. [8]

Q4) Define the term 'Office Communication'. Explain channels of communication. [16]

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Scope of public relations.
- b) Objectives of public relations.
- c) Types of vouchers.
- d) Inventory statement.

Total No. of Questions : 5]

P1021

[4963]-1006

F.Y. B.Com.

OFFICE MANAGEMENT

Organisational Skills Development

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'कार्यालय व्यवस्थापक' या संज्ञेची व्याख्या लिहा. कार्यालय व्यवस्थापकाची पात्रता व कौशल्य स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) आधुनिक कार्यालयाची व्याख्या लिहा. कार्यालयीन पोषक वातावरणाचे विविध घटक स्पष्ट करा. [16]

किंवा

'कार्यालय संघटन' व्याख्या लिहा. कार्यालय प्रशासकाची कार्ये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 3) अ) आदर्श धारिका पध्दतींचे महत्व स्पष्ट करा. [8]

ब) दफ्तराच्या अंकियकरणाचे फायदे स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) कार्यालय कामकाजात वेब बेसड्चा (Web based) वापर स्पष्ट करा. [8]

ब) कार्यालयीन प्रपत्राचे फायदे लिहा. [8]

प्रश्न 4) 'कार्यालय संदेशवहन' या संज्ञेची व्याख्या लिहा. संदेश वहनाची माध्यमे स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) जनसंपर्काची व्याप्ती
- ब) जनसंपर्काची उद्दीष्टे
- क) पावत्यांचे (vouchers) प्रकार
- ड) साधनसामग्री पत्रक (Inventory Statement)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1022

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1007
F.Y. B.Com.
BANKING AND FINANCE
Fundamental of Banking
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State the meaning of Bank. Explain the evolution of banking in Asia. **[16]**

Q2) Explain the types of Individual and Institutional account holders. **[16]**

OR

Explain the methods of remittances. **[16]**

Q3) a) Explain the characteristics of Promissory note. **[8]**

b) Explain the principle of liquidity and profitability. **[8]**

OR

a) Explain the types of cheques. **[8]**

b) Explain the Balance sheet of a commercial bank. **[8]**

Q4) State the types of modern Technology in Banking. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Types of Crossing.
- b) Multiple credit creation.
- c) Types of endorsement.
- d) Importance of technology in banking.

Total No. of Questions : 5]

P1022

[4963]-1007

F.Y. B.Com.

बँक व्यवसाय आणि वित्तपुरवठा

(बँक व्यवसायाची मुलतत्वे)

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) बँकेचा अर्थ सांगा. आशियातील बँक व्यवसायाची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 2) वैयक्तिक आणि संस्थात्मक खातेदारांचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- किंवा
- पैसे वाढविण्याच्या पध्दती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) अ) वचन पत्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]
- ब) रोखता आणि लाभता तत्व स्पष्ट करा. [8]
- किंवा
- अ) धनादेशाचे प्रकार स्पष्ट करा. [8]
- ब) व्यापारी बँकेचा ताळेबंद स्पष्ट करा. [8]
- प्रश्न 4) बँक व्यवसायातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचे प्रकार सांगा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) रेखांकनाचे प्रकार
- ब) बहुविध पतनिर्मिती
- क) पृष्ठांकनाचे प्रकार
- ड) बँक व्यवसायातील तंत्रज्ञानाचे महत्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1023

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1008
F.Y. B.Com.
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of map stencils is allowed.*

Q1) Answer the following upto 20 words each. (Any Ten)

[20]

- i) Name any two approaches to study Commercial Geography.
- ii) What is Natural Environment?
- iii) State any two Quaternary Activities.
- iv) State two characteristics of coniferous forest.
- v) What is Solar Energy?
- vi) Defined 'Under Population'.
- vii) Mention any two Industrial Regions in India.
- viii) State any two advantages of water Transportation.
- ix) What is Tourism?
- x) State any two types of Graphs.
- xi) State any two Hill Station in India
- xii) Define Trade.
- xiii) What is Population Density?

P.T.O.

Q2) Answer the following upto 50 words each. (Any Two)

[10]

- i) Regional Approach.
- ii) Shifting Cultivation.
- iii) Isoplath Method.
- iv) Indian Foreign Trade.

Q3) Answer the following upto 150 words each (any two) :

[20]

- i) Explain the factors of Natural Environment.
- ii) Give the Geographical Account of Equatorial Forest.
- iii) Explain the detail major Industrial Regions in India.
- iv) Give an account of Geographical factors influencing Tourism.

Q4) Answer the following upto 300 words each. (Any Two)

[30]

- i) Explain the Nature and Scope of Commercial Geography.
- ii) Explain the main types of Farming.
- iii) Compare Various Modes of Transport.
- iv) Explain the factors affecting the Industrial Location.

Total No. of Questions : 4]

P1023

[4963]-1008
F.Y. B.Com.
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
3) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) व्यापारी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन अभ्यास पध्दती सांगा.
- ii) नैसर्गिक पर्यावरण म्हणजे काय?
- iii) चतुर्थ व्यवसायांची कोणतीही दोन नावे सांगा.
- iv) सूचीपणी अरण्यांची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- v) सौर उर्जा म्हणजे काय?
- vi) न्यूनतम लोकसंख्येची व्याख्या लिहा.
- vii) भारतातील कोणत्याही दोन औद्योगिक विभागांची नावे सांगा.
- viii) जल वाहतूकीचे दोन फायदे सांगा.
- ix) पर्यटन म्हणजे काय?
- x) आलेखाचे कोणतेही दोन प्रकार सांगा.
- xi) भारतातील कोणतेही दोन थंड हवेची ठिकाणे सांगा.
- xii) व्यापाराची व्याख्या लिहा.
- xiii) लोकसंख्या घनता म्हणजे काय?

- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]
- प्रदेशिक अभ्यास पध्दती
 - स्थलांतरीत शेती
 - सममूल्य रेषा पध्दती
 - भारताचा विदेश व्यापार

- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 150 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- नैसर्गिक पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा.
 - विषुववृत्तीय वनांचा भौगोलिक वृत्तांत द्या.
 - भारतातील प्रमुख औद्योगिक प्रदेशांची सविस्तर माहिती लिहा.
 - पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]
- व्यापारी भूगोलांचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - शेतीचे मुख्य प्रकार स्पष्ट करा.
 - वाहतूक प्रकारांचे तुलनात्मक विश्लेषण करा.
 - उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1024

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1009

F.Y. B.Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All the questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten) :

[20]

- i) Write any two functions of Defence Management.
- ii) Define Logistics.
- iii) What do you mean by counter Intelligence?
- iv) State the meaning of integrated defence.
- v) Write any two functions of civil defence.
- vi) Writ any two functions of Artillery.
- vii) Define air- power.
- viii) Define Grand strategy.
- ix) What is Perspectives planning?
- x) Define Defence Mechanism.
- xi) Write any two functions of Territorial Army.
- xii) Write any two roles of combat branches.
- xiii) Write any two duties of signal crops.

P.T.O.

Q2) Answer in 50 words each (any two) : **[10]**

- i) Explain limitations of intelligence.
- ii) Discuss functions of Border security force.
- iii) Explain limitations of coast guard.
- iv) Discuss characteristics of artillery.

Q3) Answer in 150 words each (any two) : **[20]**

- i) Write in brief Role of Indian Navy during war.
- ii) Explain various types of Aircrafts in Indian Air-Force.
- iii) Discuss powers of President in relation to the Armed forces.
- iv) Explain the role of Central Reserve Police Force in National Defence.

Q4) Answer in 300 words each (any two) : **[30]**

- i) Explain in details development of the Indian army after independence.
- ii) Discuss relations between parliament and the armed forces.
- iii) Explain functions of administrative services during war.
- iv) Describe roles of engineers during war.

Total No. of Questions : 4]

P1024

[4963]-1009

F.Y. B.Com.

डिफेन्स बजेटिंग फायनान्स अँड मॅनेजमेन्ट
भारतातील संरक्षण संघटन आणि व्यवस्थापन
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) 20 शब्दांत उत्तरे द्या. (कोणतेही दहा) [20]
- i) संरक्षण व्यवस्थापनाचे कोणतेही दोन कार्ये नमुद करा.
 - ii) पुरवठा व्यवस्थापन व्याख्या द्या.
 - iii) काऊन्टर इन्टीलीजन्स म्हणजे काय?
 - iv) इन्टीग्रेटेड डिफेन्स चा अर्थ लिहा.
 - v) “नागरीसंरक्षणाचे” कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
 - vi) तोफखान्याचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
 - vii) “हवाई सामर्थ्य” व्याख्या द्या.
 - viii) “ग्रॅन्ड स्ट्रॅटेजी” व्याख्या द्या.
 - ix) प्रसपेक्टीव्ह प्लॅनिंग म्हणजे काय?
 - x) डिफेन्स मॅकेनिझम व्याख्या द्या.
 - xi) प्रादेशिक सेनेची कोणतीही दोन कार्ये लिहा.
 - xii) लढाऊ शाखेची कोणतीही दोन कार्ये नमुद करा.
 - xiii) सिग्नल क्रॉप्ससचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.

प्रश्न 2) 50 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [10]

- i) इन्टेलीजन्सच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- ii) सीमा सुरक्षा दलाच्या कार्याविषयी चर्चा करा.
- iii) तटरक्षकदलाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- iv) तोफखानदलाच्या वैशिष्ट्याबाबत चर्चा करा.

प्रश्न 3) 150 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [20]

- i) युद्धकाळातील भारतीय नौदलाची भूमिका यावर थोडक्यात लिहा.
- ii) भारतीय हवाई दलातील विविध विमानाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- iii) सशस्त्र सेनादलाच्या संदर्भात राष्ट्रपतीच्या अधिकाराबाबत चर्चा करा.
- iv) राष्ट्रीय संरक्षणासंदर्भात केन्द्रीय राखीव पोलीसदलाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 400 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]

- i) स्वातंत्र्यानंतर भारतीय सेनादलाच्या झालेला विकास सविस्तर स्पष्ट करा.
- ii) सशस्त्र सेनादल आणि संसद यातील संबंधाबाबत चर्चा करा.
- iii) युद्धकाळातील प्रशासकीय सेवेची कार्ये स्पष्ट करा.
- iv) युद्धातील इंजिनिअर्सच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1025

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1010
F.Y. B.Com.
CO-OPERATION
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe in detail the principles of Co-operation. **[16]**

Q2) Explain the Meaning, Concept and Objectives of Co-operation. **[16]**

OR

Describe the history of Indian Co-operative Movement.

Q3) a) Evaluate the co-operative Education and Training Programme in India. **[8]**

b) State the problems of Co-operative Education in India. **[8]**

OR

a) Write a note on Federation of Co-operatives in India.

b) Explain the strength of Co-operative Movement in India.

Q4) Describe various types of Co-operatives in India. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Role of Central Government and Co-operative Movement.
- b) Maharashtra State Co-operative Federation.
- c) Weaker section Co-operatives.
- d) All India Rural Credit Survey Committee.

Total No. of Questions : 5]

P1025

[4963]-1010
F.Y. B.Com.
CO-OPERATION
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सहकारी तत्वांचे सविस्तर वर्णन करा. [16]

प्रश्न 2) सहकाराचा अर्थ, संकल्पणा आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [16]

किंवा

भारतातील सहकारी चळवळीच्या इतिहासाचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) अ) भारतातील सहकारी शिक्षण आणि प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करा. [8]

ब) भारतातील सहकारी शिक्षणाच्या समस्या सांगा. [8]

किंवा

अ) भारतातील संघीय सहकारी संस्थांवर टीप लिहा.

ब) भारतातील सहकारी चळवळीची बलस्थाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतातील सहकारी संस्थांच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) केंद्रशासनाची भूमिका व सहकारी चळवळ
- ब) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संघ
- क) दूर्बल घटकांच्या सहकारी संस्था
- ड) अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पाहणी समिती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1026

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1011

F.Y. B.Com.

MANAGERIAL ECONOMICS

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State and explain scope and characteristics of Managerial Economics. [16]

Q2) Explain determinants of Demand. [16]

OR

Explain various methods of measurement of Price Elasticity of Demand.[16]

Q3) a) Explain methods of demand forecasting. [8]

b) Explain law of Demand. [8]

OR

a) Explain law of supply. [8]

b) Explain usefulness of capital budgeting. [8]

Q4) Explain the role played by MNCs in development in Indian Economy. [16]

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Income elasticity of Demand.
- b) Limitations a cost-benefit analysis.
- c) Law a return to scale.
- d) Explansion and Investment decisions.

Total No. of Questions : 5]

P1026

[4963]-1011

F.Y. B.Com.

व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती व वैशिष्ट्ये सांगा व विशद करा. [16]
- प्रश्न 2) मागणीचे निर्धारक घटक विशद करा. [16]
- किंवा
- मागणीची किंमत लवचिकता मापनाच्या विविध पध्दती विशद करा. [16]
- प्रश्न 3) अ) मागणी पूर्वअंदाज पध्दती विशद करा. [8]
- ब) मागणीचा नियम विशद करा. [8]
- किंवा
- अ) पुरवठ्याचा नियम विशद करा. [8]
- ब) भांडवलाच्या अंदाजाची उपयुक्तता स्पष्ट करा. [8]
- प्रश्न 4) भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासातील बहुराष्ट्रीय महामंडळाची भूमिका विशद करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) मागणीची उत्पन्न लवचिकता
- ब) खर्च-लाभ विश्लेषणाच्या मर्यादा
- क) प्रतिफलाचा नियम
- ड) विस्तार आणि गुंतवणुक निर्णय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1027

[Total No. of Pages : 2

[4963]-1012
F.Y. B.Com.
ESSENTIALS OF E-COMMERCE
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Give illustrations wherever necessary.*

Q1) Define E-commerce. Explain features and functions of E-commerce. [16]

Q2) Explain uses of Electronic Data Interchange. Discuss various types of EDI.[16]

OR

What is mean by E-payment? Discuss various transactions through internet.

Q3) a) What is Digital Economy? Explain characteristics of digital economy.[8]

b) Explain the following terms : [8]

- i) Direct marketing
- ii) E-banking

OR

a) Distinguish between market place v/s market space.

b) Write a short note on Internet Security.

P.T.O.

Q4) Explain E-commerce in India. What are the Legal, Social and Ethical Issues of E-commerce. **[16]**

Q5) Short notes (any two) : **[16]**

- a) Mobile Commerce
- b) B2C E- Commerce
- c) Domain Name System
- d) Online Booking for Entertainment industry

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1028

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1013
F.Y. B.Com.
INSURANCE & TRANSPORT
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the Scope and Importance of Insurance. **[16]**

Q2) Explain the need of Life Insurance in detail. **[16]**

OR

Explain the various Modes of Transport.

Q3) a) Explain the need of Social Security. **[8]**

b) Importance of Logistics in Insurance. **[8]**

OR

a) Explain the role of tourist guide.

b) Explain the Solutions of Problems of Indian Transport.

Q4) What is mean by Tourism? Explain the scope of Tourism in India. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Types of Business Risk.
- b) Essential factors of Insurance Contract.
- c) Careers in Insurance Business.
- d) Tourism Promotion in India.

Total No. of Questions : 5]

P1028

[4963]-1013
F.Y. B.Com.
विमा आणि वाहतूक
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) विम्याची व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) जीवन विम्याची गरज स्पष्ट करा. [16]

किंवा

वाहतूकीच्या विविध साधनांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) अ) सामाजिक सुरक्षिततेची गरज स्पष्ट करा. [8]

ब) लॉजिस्टीकचे विम्यातील महत्व स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) पर्यटक मार्गदर्शकाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतीय वाहतूकीच्या समस्येवर उपाय सुचवा.

प्रश्न 4) पर्यटन म्हणजे काय? भारतातील पर्यटनाची व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) व्यावसायिक जोखीमचे प्रकार
- ब) विमा कराराचे आवश्यक घटक
- क) विमा व्यवसायातील कारकिर्द (संधी)
- ड) भारतातील पर्यटन वृद्धी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1029

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1014

F.Y. B.Com.

MARKETING AND SALESMANSHIP MANAGEMENT

Fundamentals of Marketing

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe briefly various functions of marketing. **[16]**

Q2) State the classification of market. **[16]**

OR

Explain the factors determining Buyers Behaviour. **[16]**

Q3) a) State the factors affecting market promotion mix? **[8]**

b) State the significance of services in marketing. **[8]**

OR

a) What are the factors affecting pricing decisions? **[8]**

b) State the types of marketing channels. **[8]**

Q4) Describe various types of Advertising media. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write notes (any two) :

[16]

- a) Rural marketing.
- b) Product life cycle.
- c) Role of services in Economy.
- d) Supply chain management.

Total No. of Questions : 5]

P1029

[4963]-1014

F.Y. B.Com.

MARKETING AND SALESMANSHIP MANAGEMENT

Fundamentals of Marketing

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) विपणनाची विविध कार्ये सविस्तर विषद करा. [16]
- प्रश्न 2) बाजारपेठांचे वर्गीकरण सांगा. [16]
- किंवा
- खरेदीदाराचे वर्तन ठरविणारे घटक स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) अ) विक्रय वृद्धी मिश्रवर परिणाम करणारे घटक सांगा. [8]
- ब) सेवांचे विपणनातील महत्व सांगा. [8]
- किंवा
- अ) किंमत आकारणीवर परिणाम करणारे घटक कोणते? [8]
- ब) वितरण मार्गाचे प्रकार सांगा. [8]
- प्रश्न 4) जाहिरातीची विविध माध्यमे विषद करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) ग्रामीण विपणन
- ब) वस्तू जीवन चक्र
- क) अर्थव्यवस्थेत सेवांची भुमिका
- ड) पुरवठा साखळी व्यवस्थापन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1030

[Total No. of Pages : 4

[4963]-1015

F.Y. B.Com.

CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is consumerism? Give a detailed description on development of consumer Movement in India. **[16]**

Q2) State the section 18 under food safety and standards Act, 2006. **[16]**

OR

State the scope and features of Consumer Protection Act, 1986.

Q3) a) Explain the general principles of United Nations Guidelines for Consumer Protection. **[8]**

b) Write a note on Ethics in Intellectual Property, Knowledge and skills. **[8]**

OR

a) Explain the Nature of Business Ethics. **[8]**

b) Explain the provision in Right to information Act, 2005 under section - 18. **[8]**

Q4) Explain in detail the business ethics and environmental issues in India and at International Levels. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[16]

- a) Social Responsibility of Business.
- b) Green Initiative.
- c) Ethics in Production.
- d) Challenges before Voluntary Consumer Organisation.

Total No. of Questions : 5]

P1030

[4963]-1015

F.Y. B.Com.

ग्राहक संरक्षण आणि व्यावसायिक नीतिमुल्ये
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) ग्राहकवाद म्हणजे काय? भारतातील ग्राहक चळवळीच्या विकासाचा सविस्तर आढावा घ्या. [16]
- प्रश्न 2) अन्नसुरक्षा आणि मानके कायदा, 2006 मधील कलम 18 ची माहिती सांगा. [16]
किंवा
ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 ची व्याप्ती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाची ग्राहक संरक्षणाबाबतची सामान्य तत्वे स्पष्ट करा. [8]
ब) बौद्धिक संपदा, ज्ञान व कौशल्यविषयक नीतिमुल्ये यांवर टिप लिहा. [8]
किंवा
अ) व्यावसायिक नीतिमुल्यांचे स्वरूप स्पष्ट करा. [8]
ब) माहिती अधिकार कायदा, 2005 मधील कलम - 18 अंतर्गत असणाऱ्या तरतुदी स्पष्ट करा. [8]
- प्रश्न 4) भारत आणि जागतिक पातळीवरील व्यावसायिक नीतिमुल्ये आणि पर्यावरणीय मुद्दे सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा द्या. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) व्यवसायाची सामाजिक जबाबदारी
- ब) हरीत पुढाकार
- क) उत्पादनाची नीतिमुल्ये
- ड) स्वयंसेवी ग्राहक संस्थासमोरील आव्हाने

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1031

[Total No. of Pages : 4

[4963] - 1016

F.Y. B.Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Unemployment? Describe in detail the causes and remedies of Unemployment. **[16]**

Q2) What do you mean by Preventing the Pollution ? Explain in detail the remedies of preventing the pollution. **[16]**

OR

Define the term Business Environment. Explain in detail the types of Business Environment.

Q3) a) Write a detail note on Maharashtra Centre for Entrepreneurship Development. **[8]**

b) Write a detail note on District Industries Center (DIC). **[8]**

OR

a) Write a note on Entrepreneurial Behaviour.

b) Explain the role of Entrepreneurship.

P.T.O.

Q4) Describe Entrepreneurial career of Dr. Cyrus Poonawala. **[16]**

Q5) Write short notes : (Any Two) **[16]**

- a) Narayan R. Murthy
- b) Non - Government Organisations (NGOs)
- c) Entrepreneur as a catalyst
- d) Dynamics of motivation.

Total No. of Questions : 5]

P1031

[4963] - 1016

F.Y. B.Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न - पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बेरोजगारी म्हणजे काय ? बेरोजगारीची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 2) प्रदूषण नियंत्रण यापासून आपणास काय अर्थबोध होतो ? प्रदूषण नियंत्रणाच्या उपाययोजना सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [16]

किंवा

व्यावसायिक पर्यावरण या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सविस्तरपणे विशद करा.

प्रश्न 3) अ) महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र (MCED) यावर सविस्तर टीप लिहा. [8]

ब) जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC) यावर सविस्तर टीप लिहा. [8]

किंवा

अ) उद्योजकीय वर्तणुक यावर टीप लिहा.

ब) उद्योजकतेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) डॉ. सायरस पुनावाला यांच्या उद्योजकीय कारकिर्दीचे वर्णन करा.

[16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन).

[16]

- अ) नारायण आर.मूर्ती
- ब) बिगर शासकीय संस्था (NGOs)
- क) उद्योजक - एक उत्प्रेरक
- ड) प्रेरणांचे चलनशास्त्र

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P1032

[Total No. of Pages : 4

[4963] - 1017

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Distinguish between Proprietary and Partnership firm. **[16]**

Q2) a) What is Franchising? What are the advantages of Franchising? **[8]**

b) Define Joint Venture? Describe the limitations of Joint Venture. **[8]**

OR

a) Explain the main recommendations of Malhotra Committee.

b) Describe the challenges before Public Sector Undertakings in India.

Q3) Define the term Ethics? Describe the importance of Ethics in Business. **[16]**

OR

What is SEBI? Describe the role of SEBI in protecting the interest of the Investors.

Q4) State the meaning of following terms. (Any 8) **[16]**

a) Automation

b) B.P.O.

c) Brand Equity

d) I.S.I

P.T.O.

- e) Zero Base Budgeting
- f) Hacking
- g) Fringe Benefits
- h) Logistic
- i) Subsidy
- j) Yellow Page

Q5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- a) Working of Commodity Exchanges
- b) Role of SEBI
- c) Corporate Social Responsibility
- d) Ethics in Accounts and Finance

Total No. of Questions : 5]

P1032

[4963] - 1017

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) स्वमालकीचा व्यवसाय व भागीदारी व्यवसाय यामधील फरक स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) अ) फ्रँचाइजिंग म्हणजे काय? फ्रँचाइजिंगचे फायदे वर्णन करा. [8]

ब) संयुक्त साहस व्यवसाय म्हणजे काय? संयुक्त साहसाच्या मर्यादा स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) मल्लहोत्रा कमिटीचे मुख्य शिफारशी स्पष्ट करा.

ब) भारतातील सार्वजनिक क्षेत्रासमोरील आव्हाने वर्णन करा.

प्रश्न 3) नीतीमत्ता या संज्ञाचे व्याख्या द्या. व्यवसायामध्ये नीतीमत्तेचे महत्व वर्णन करा. [16]

किंवा

सेबी म्हणजे काय? गुंतवणुक दारांचे हितसंबंध रक्षण करण्यामध्ये सेबीची भूमिका वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालील संज्ञाचे अर्थ लिहा (कोणतेही 8) [16]

अ) ऑटोमेशन

ब) बी.पी. ओ.

क) बँड इक्विटी

ड) आ.एस. आय.

- इ) झीरो बेस बजेटिंग
- फ) हॅकींग
- य) फ्रिंज बेनेफीट
- र) लॉजिस्टिक
- ल) सबसिडी
- व) यलो पेजेस

प्रश्न 5) टिपा लिहा.(कोणतेही दोन).

[16]

- अ) वस्तुविनिमय बाजाराची कार्य पध्दती
- ब) सेबी ची भूमिका
- क) कंपनी सामाजिक जबाबदारी
- ड) हिशोब आणि वित्त संदर्भातील नीतीमत्ता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1033

[Total No. of Pages :2

[4963] - 1018

F.Y.B. Com.

ADDITIONAL ENGLISH

(2013 Pattern) (Regular)

**Textbook: *GEMS OF
ENGLISH PROSE AND
POETRY***

Edited by: Ashok Chaskar

Vijay Madge

Anand Kulkarni

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :60

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one from (A) and One from (B) in about 100 words each: **[12]**

- A) i) Why does Shiva say that the 'grow more wheat' package is not suitable for Indian farmers? What solutions does she offer?
- ii) How does Wordsworth establish his attitude towards the nature in The worlds is too much with Us?
- B) i) Discuss the humour in the poem, The Fortune - Teller.
- ii) What problems do rapidly growing cities face according to Legum? What steps need to be taken to solve them?

Q2) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each: **[12]**

- A) i) Draw up a character sketch of the narrator in My Financial Career.
- ii) What is the central idea of the poem. 'The Road Not Taken'?
- B) i) Bring out the significance of good manners in life with Hill's views in mind.
- ii) Comment on the universality of the poem. Where the Mind is without Fear.

Q3) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each: [12]

- A) i) What are the two instances of good Indian films that Ray cites? Why does he think them praiseworthy?
ii) Comment on the use of 'silence and tears' at the beginning and at the end of the poem. When We Too Parted.
- B) i) What progress have the African Americans made in a hundred years after the abolition of slavery according to King?
ii) How does Walt Whitman describe God?

Q4) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each: [12]

- A) i) Examine Aruna Roy's evaluation of the life of the poor, the depressed and the underprivileged in India.
ii) Comment on the imagery in the poem, The Lotus.
- B) i) What is the doctrine preached in the Gita? Why does Vivekananda call it wonderful?
ii) How does the poet deal with the theme of man's estrangement from a man-made world in Father Returning Home?

Q5) A) Attempt any One from the following 100 words: [6]

- i) Describe in brief the situation of Mangal Singh.
ii) Comment on the central theme of All the World's Stage?

B) Attempt any Three of the following; [6]

- i) Give synonyms of the following words or expressions.
a) hard
b) small
- ii) Give antonyms of the following words.
a) good
b) poor
- iii) Form a word each by using the following prefix and suffix:
a) un _____ b) _____ ly.
- iv) Choose the correct alternative and rewrite:
a) Rahul _____ (has been teaching/is teaching) English since 2003.
b) They always _____ (lose/miss) the bus.

[4963] - 1019

F.Y. B.Com.

MARATHI

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

(2013 पॅटर्न) (रिगुलर)

अभ्यासपुस्तके : 1) यशोगाथा

2) व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 60

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 500 शब्दांत निबंध लिहा. [10]

- i) दाभोळकर ते कलबुर्गी व्हाया पानसरे
- ii) सोशल मिडीया : शाप की वरदान
- iii) वाणिज्य शाखेतील पदवीधरांचे ध्येय...
- iv) माझी समुद्रकिनार्यावरील सहल ... (ललित)

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 20 शब्दांत लिहा. [10]

- i) डॉ श्रीराम लागू यांचा जन्म कधी आणि कोठे झाला ?
- ii) लता मंगेशकर यांच्या भावडांची नावे लिहा ?
- iii) नाशिक येथील यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे पहिले कुलगुरू कोण ?
- iv) भारत महासत्ता होण्यासाठी आपण कोणत्या क्षेत्रात आघाडी घेतली पाहिजे असे डॉ रघुनाथ माशेलकर यांना वाटते ?
- v) बालसंगोपनासाठी डॉ.ह. वि. सरदेसाई यांनी कोणती लेखमाला लिहिली ?
- vi) 'परम' महासंगणक निर्मितीसाठी केंद्रसरकारने स्थापन केलेल्या संस्थेचे नाव काय ?
- vii) डॉ बालाजी तांबे यांनी कोणत्या विद्याशाखेची पदवी प्राप्त केली आहे ?
- viii) सिंधुताई सपकाळ यांच्या जीवनावरील चित्रपटाचे नाव लिहा ?
- ix) मसाल्यांबरोबर हुकमीचंद चोरडिया यांनी कोण - कोणती उत्पादने सुरू केली ?
- x) फादर फ्रान्सिस दिब्रिटो यांनी कोण-कोणत्या पदव्या प्राप्त केल्या आहेत ?

- xi) डी. एस. कुलकर्णी यांच्या शालेय मित्रांचे पालक कोण-कोणते किरकोळ व्यवसाय करत होते ?
- xii) सचिन तेंडुलकर क्रिकेटमधून निवृत्त होतांना भारत सरकारने त्यांचा कोणता पुरस्कार देऊन गौरव केला ?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [20]

- i) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या 125 व्या जयंती वर्षाच्या निमित्ताने सलग 18 तास ग्रंथवाचन या उपक्रमाचे महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात आयोजन करावयाचे आहे. या उपक्रमाची परवानगी घेण्यासाठी मा. प्राचार्यांच्या नावे अर्ज करा.
- ii) शेतामध्ये शेततळे तयार करण्यासाठी श्री विलास जाधव या शेतकऱ्याचा जिल्हा कृषी अधिकारी यांच्याकडे अनुदान मागण्यासाठी अर्ज आला आहे. मा. जिल्हा कृषी अधिकारी यांच्यासाठी टिप्पणी तयार करा.
- iii) 15 ऑक्टोबर 2015 रोजी डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त 'वाचन प्रेरणा दिन' साजरा करण्यासाठी 2 ऑक्टो 2015 रोजी ग्रामसभा आयोजित करण्यात आली होती या ग्रामसभेचे इतिवृत्त तयार करा.
- iv) तुमच्या गावातील ग्रामपंचायतीच्या वतीने विविध योजना ग्रामस्थांपर्यंत प्रभावीपणे पोहोचविण्यासाठी गौरी भिसे यांची जनसंपर्क अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. या संदर्भात घोषणापत्रक तयार करा.
- v) 'देहू - आळंदी ते पंढरपूर या पालखी मार्गाचे चारपदरी महामार्गात रूपांतर करावयाचे आहे. महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक बांधकाम विभागासाठी जाहीर निविदा लेखन करा.
- vi) 23 एप्रिल 2016 रोजी आपल्या महाविद्यालयाच्या वतीने 'जागतिक पुस्तक दिनाचे' औचित्य साधून ग्रंथप्रदर्शन आयोजित करण्यात येत आहे. या ग्रंथ प्रदर्शनासाठी माहितीपत्रक तयार करा.

प्रश्न 4) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [5]

- i) 'नटसम्राट' या सिनेमाची वर्तमानपत्रासाठी जाहिरात तयार करा.
- ii) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था या महाराष्ट्र शासनाच्या स्वायत्त संस्थेच्या वतीने समाजातील सर्व विद्यार्थ्यांसाठी संशोधन शिष्यवृत्ती सुरू केली आहे. या संशोधन शिष्यवृत्तीसाठी जाहीर निवेदन तयार करा.

- ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच पारिभाषिक संज्ञा लिहा. [5]
- Ambassador
 - Provision
 - Co-operative
 - Treasury
 - Pension
 - Revenue officer
 - Budget

प्रश्न 5) खालील इंग्रजी उताऱ्याने मराठीत भाषांतर करा: [10]

Gandhiji was a devote nationalist .At the same time he was internationalist for excellence. In a letter to Dr.Julian Huxley he wrote , "The very right to live accrues to us only When we do the duty of citizenship of the world". According to Gandhiji it is not nationalism that is an evil, it is the narrowness, selfishness , exclusiveness which is the bare of modern nations which is an evil. "Indian nationalism wants to organise itself for the benefit and the service of humanity at large" he writes. A country has to be free in order that it may die if necessary, for the benefit of the world. "My idea of nationalism," observed Gandhiji spiritedly, " is that my Country may die so that human race may live. There is no room for race hatred there".

किंवा

खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांशलेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या.

गाडगेमहाराज हे महान समाजसुधारक संत होऊन गेले. दारिद्र्य अंधश्रद्धा, देवधर्म , कर्मकांड, भोळेपणा जात - पात व व्यसने यामध्ये बुडून गेलेल्या समाजाला त्यांनी नवा मार्ग दाखविला. त्यांनी केवळ भाषणबाजी केली नाही. त्यांच्या हातातील खराटा हेच त्यांचे साधन होते. गावातील गलिच्छ वस्त्या ते झाडून स्वच्छ करित. त्यांनी जनमानसातील कचरा साफ करण्याचे अखंड व्रत आयुष्यभर चालविले. गरिबीचे मूळ अज्ञानात, व्यसनात गलिच्छपणात व आळसात आहे, हे त्यांनी लोकांना पटविले. लक्षावधी रूपये वर्गणीरूपाने जमवून त्यांनी धर्मशाळा, गोशाळा, पाठशाळा बांधल्या व लोकहिताची कामे केली. रंजल्या-गांजलेल्यांची सेवा हीच त्यांनी विठ्ठलभक्ती मानली. लक्षावधी रूपये जमवून त्यातील पैचाही विनियोग त्यांनी स्वतः साठी कधी नाही. सार्वजनिक जीवनात आर्थिक व्यवहार सांभाळणास माणूस किती स्वच्छ असावा याचा गाडगेबाबा हे एक अत्युच्च आदर्शच होते. (शब्दसंख्या 111)

[4963] - 1020
F. Y. B. Com.
हिंदी (Hindi)
वैकल्पिक (Additional)
(2013 पॅटर्न)

- पाठ्यपुस्तके : 1) गद्य परिमल
संपादक - डॉ सुभाष तलेकर
डॉ रामचंद्र सालुंके
2) पद्य परिमल -
संपादक - डॉ सुभाष तलेकर
डॉ अनिता नेरे

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 60

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए: [15]

- योग्यता और व्यवसाय का चुनाव पाठ में लेखक के अनुसार मुनष्य को वास्तविक सुख कहाँ मिलता है?
- बाबा भारती सारी रात अस्तबल की रखवाली क्यों करने लगे ?
- 'पहली चूक पाठ मे' लेखक ने पहली चूक कौन - सी की है?
- महाशूद्र कहानी में चित्रित आचार्य जी के चरित्र को स्पष्ट कीजिए।
- वैश्विक गाँव का व्यापारी नदी क्यों खरीदना चाहता था?

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए: [15]

- कवयित्री सुभद्राकुमारी चौहान ने मेरा जीवन कविता के माध्यम से कौन - सा संदेश दिया है?
- 'प्रार्थना मत कर' कविता का संक्षेप में भावार्थ लिखिए।
- 'वृंदावन' कविता में चित्रित समस्या को स्पष्ट कीजिए।
- कवि एकांत श्रीवास्तव ने समाज की गुड़ाई करना क्यों आवश्यक समझा है?
- 'मनुष्यता' कविता का भावार्थ स्पष्ट कीजिए।

- प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए: [5]
- i) “तो भाई रामचरन मुझे बताओ यह बाजरा कौन है? कहाँ रहता है? यह खड़ा कहाँ है? इसे क्यों खड़ा किया गया है?”
- ii) “हम किसी गाँव के नहीं है दादा जी हम तो पूरे विश्व के है।”
- आ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए: [5]
- i) “ये जाति - पाति और मजहब की दीवारें
क्यों ऊँची उठती जाती सभी विचारें
उग्रवाद, अलगाव और हिंसा को
न प्रश्रय दे, सब मिलकर इन्हें नकारें
सध्दर्म , शील पर चलें सभी कह जाओ।”
- ii) “उम्मीद जिसका नाम है जीवन के साथ है
नाकामियों के बाद भी आशा न छोड़िए।
कुछ घात घात करने वाले भी है, दोस्तों के बीच
इन सिरफिरों के वास्ते दुनिया न छोड़िए।”
- इ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर एक - एक वाक्य में लिखिए: [5]
- i) मनुष्य जीवन की सफलता किसमें है?
- ii) ‘परीक्षा’ कहानी के कहानीकार कौन है?
- iii) औद्योगिक क्षेत्र के भीष्माचार्य किसे कहा गया है?
- iv) ‘अग्निपथ’ कहानी की प्रमुख पात्र का नाम बताइए।
- v) ‘मुकरी’ कविता के कवि कौन है?
- vi) ‘एक बूंद’ किसकी गोद से निकली?
- vii) फूल की पहचान किससे होती है?
- viii) आटे की रोटी बनाने के लिए किसकी आवश्यकता होती है?

- प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए: [5]
- i) Act -
 - ii) Branch-
 - iii) Discount -
 - iv) File -
 - v) Job-
 - vi) Marketing -
 - vii) Penalty -
 - viii) Unit -

- आ) निम्नलिखित में से किसी एक विज्ञापन का आकर्षक नमूना तैयार कीजिए: [5]
- i) 'संतूर साबण' का आकर्षक विज्ञापन।
 - ii) कपड़ों के सेल का आकर्षक विज्ञापन।

- इ) निम्नलिखित परिच्छेद का एक तिहाई में सारलेखन (संक्षेपण कीजिए:) [5]

किसी भी कार्य में सफलता प्राप्त करने के लिए व्यक्ति को दृढ संकल्प लेना जरूरी है। गुलामी और आतंक के वातावरण में क्रांतिकारी किस तरह विद्रोह का बिगुल बजा लेते हैं? सूखी रोटियाँ खाकर और कठोर धरती को शच्चा बनाकर भी देश को आजाद करने का कार्य कैसे कर पाए महाराणा प्रताप? वह कौन सा बल था जिसके आधार पर महात्मा गांधी अंग्रेजों को देश के बाहर कर सके? निश्चय ही यह मन की सबलता। मन की सबलता के लिए सत्य, न्याय और कल्याण के आदर्श का होना जरूरी है। जिसके मन में सत्य की शक्ति नहीं, जो न्याय, के पक्ष में नहीं है। अनुचित कार्य करनेवाला व्यक्ति आधा मन चूँ ही हार बैठता है। उसके मन में एक छिपा हुआ चोर होता है, जो उसे कभी सफल नहीं होने देता।

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1036

[Total No. of Pages : 2

[4963] - 1021
F.Y.B.Com. (Regular)
GUJARATI
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

પ્ર.૧) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક વિષય પર નિબંધ લખો :

[૧૬]

- (૧) વધતું પ્રદૂષણ
- (૨) મે મનુષ્ય અમર હોતી.
- (૩) મહાત્મા ગાંધી.
- (૪) વિદ્યાર્થી અને શિક્ષકપાલન.

પ્ર.૨) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર ઉત્તર લખો :

[૧૬]

- (૧) ટૂંકીવાર્તા ના સ્વરૂપની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
- (૨) વિરરે ની વાર્તા અમાં અભિપ્રાયો નારી પાત્રો.

પ્ર.૩) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર ઉત્તર લખો :

[૧૬]

- (૧) સુદરમ ની કવિતા અમાં પ્રભુમિલન નો તલસાર
- (૨) સુદરમ ની કવિતા અમાં પ્રકૃતિ અને ઈશ્વર નું દાદાત્મ્ય વર્ણવો.

પ્ર.૪) (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક)

[૦૮]

- (૧) ઠંડી અને કાનિયા વચ્ચેની પ્રેમ.
- (૨) કિશોરરામ નું પાત્રા લેખન કરો.

P.T.O.

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક)

[૦૮]

(૧) સુંદરમ્ ની કવિતાઓમાં આલીખાયેલી વિધિદત્તા.

(૨) નવા વર્ષની ઉજાને કાવ્યમાં કવિની દર્શના.

પ્ર.૫) (અ) પૂર્વાપર સંબંધ લખો : (એક પદ - એક ગદ્ય)

[૦૮]

(૧) શ્રદ્ધા કરી જ્યાં, ત્યાં બધે નમું.

(૨) મળીજ કી મરીજ ના સ્વરે મહેક્કિલ મચાવેલો.

(૩) ઘરતી તી કાંઈ આદ્યું જ બાલવાની હતી.

(૪) ના ના કૂંડી ની કૂંઈ કરીને.

(બ) પત્રાલેખન.

[૦૮]

તમારા મિત્રને સુલદાન નું મહત્વ સમજવતી પત્રાલખી.

અથવા

(બ) અધ્યાલ લેખન

[૦૮]

તમારી કોલેજ માં યોજાયેલ વૃદ્ધાશીપણ કાર્યક્રમની અધ્યાલ લેવાર કરી.

[4963] - 1022

F.Y.B. Com.

SINDHI (Arabic and Devnagri)

(2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks :60

هيٺين مان ڪن ٻه ڏهن سوالن جا جواب لکيو: -
[20]

۱. عمر سومرو ڪٿي لڄ ڪندو هئو؟
۲. گورڊن شرما کي ترڙ ٿي چلجو نشان هئو؟
۳. ايشوري جو ٿوڙو ٿي جي رکشا لال ديول جي گهٽيءَ وٽ ڇو ٻيهائي ويئي؟
۴. ننڍا جي پيءُ ليڪا کي چوڪري جي باري ۾ ڪهڙي ڄاڻ ڏني؟
۵. پتا جي ديهانت تي پرڻيءَ جي ماءُ پرڻيءَ کي ڪهڙو مهڻو ڏنو؟
۶. شاديءَ جي آڇ ڪرڻ تي مارئيءَ عمر کي ڪهڙي وراڻي ڏني؟
۷. ديتيءَ پرڻيءَ کي آشاوادي ٿيڻ لاءِ ڪهڙي نهوني سمجهايو؟
۸. شيوڪرام جي من جي ڪهڙي اٻلاڪا هئي؟
۹. ورهاڱي وقت زينيءَ گورڊن شرما کي آفت ڏيندي ڇا چيو؟
۱۰. پرڻيءَ جي شادي ڇو ڪون ٿي سگهي؟
۱۱. ايشوري جو ٿوڙو ٿي رکشا ۾ چڙهندي ڊراڳيور کي ڇا چيو؟
۱۲. علي بيگ بلوچ ڊبئي ڪهڙي سلسلي ۾ آيو هئو؟
۱۳. جانڪيءَ کي ڪهڙا شوق هئا؟

سوال
۲

هيٺين مان ڪن به ٻن سوالن جا جواب لکيو: - [15]
۱. شاه صاحب ايشور جي آراءَ تان ڪهڙن لفظن
۾ ڪٿي آهي؟

۲. شاعر هري دلگير کي امرلوڪ ۽ مرثيو لوڪ
مان ڪهڙو لوڪ وڌيڪ پسند آهي ۽ ڇو؟
۳. شاعر نوريءَ کي ڪهڙين اڪثرين حيران ڪيو آهي؟
۴. اڄ ڪالهه ايشور جو آستان ڪٿي آهي؟

سوال
۳

هيٺين مان ڪن به ٻن سوالن جا جواب لکيو: - [20]
۱. سينٽ شيوڪرام جي من جي اڀال ڪيئن
پوري ٿئي؟

۲. مارئيءَ جي ڪردار تڪاري ڪريو.
۳. پرڀٽيءَ جي نئون زمين تي برسات جو وسارو
ڪيئن ٿيو؟
۴. مينهن جي عايبه مهڻا جو بيان ڪريو.

سوال
۴

هيٺين مان ڪنهن به هڪ وڻڻيءَ تي مضمون لکيو: - [15]

۱. هڪ تندرستي هزار نعمت
۲. سماج ۾ عورت جو درجو
۳. پهاري آستان جو سير
۴. اڄ جي زندگيءَ ۾ واٽس - ائپ جو استعمال

[4963] - 1022
F.Y.B. Com.
SINDHI (Arabic and Devnagri)
(2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks :60

सुवाल
1

हेठिन्यां मां किं वि इहनि सुवालनि जा जवाब
लिखो :- [20]

1. उमर सूमरो किये राजु क्यो हुआ?
2. गौर्धन शर्मा खे निरिड़ ते छा जो निशान हो?
3. ईश्वरी जोतवाणीअ जी रिक्शा लाल देविल
जी धिटीअ वटि छो वीहजी वेई?
4. निशा जे पीड लेखिका खे छोकरे जे बारे में
कहिई जाण डिनी?
5. पिता जे देहान्त ते प्रीतीअ जी माउ प्रीतीअ
खे कहिई महिणे डिनी?
6. शायीअ जी आछ करण ते मारईअ उमर खे
कहिई वराणी डिनी?
7. धिप्तीअ प्रीतीअ खे आशावादी थियण लाइ
कहिई नमूने समुआयो?
8. शेवकराम जे मन जी कहिई अबलाखा हुई?
9. विरहाडे वक्ति जेनीअ गोर्धन शर्मा खे आथतु
डीदे छा चयो?
10. प्रीतीअ जी शायी छो कोन थी सघी?
11. ईश्वरी जोतवाणीअ रिक्शा में चढ़े ईश्वर
खे छा चयो?
12. अली बेग बलोच दुबई कहिई सिलसिले में
आयो हुआ?
13. जानकीअ खे कहिई शौक हुआ?

सुवाल
2

हेठियनि मां किन वि विन सुवालनि जा जवाव लिखो :- [10]

1. शाह साहिव ईश्वर जी आराधना कहिइनि लफ्फनि में कई आहे?
2. शाहर हरी दिलगौर खे अमरलोक पें मृत्यू लोक मां कहिइने लोक वधीक पसंद आहे रें छो?
3. शाहर नूरीअ खे कहिइयुनि अखडियुनि हैरान कयो आहे?
4. अजु कालह ईश्वर जो आस्थान किये आहे?

सुवाल
3

हेठियनि मां किन वि विन सुवालनि जा जवाव लिखो :-

1. शेठ शेवकराम जे मन जी अबलाखा कीअं पूरी थी? [20]
2. मारु ईअ जी किरदारनिगारी करियो.
3. प्रीतीअ जी ठोठि जमीन ते वरसात जो वसकारो कीअं थियो?
4. मेंहिं जी अजीब ममता जो बयान करियो.

सुवाल
4

हेठियनि मां कंहिं वि हिक विषय ते मज्मून लिखो :-

1. हिक तंदरुस्ती हज़ार नइमत [10]
2. समाज में औरत जो दर्जे
3. पहाड़ी आस्थान जो सैरु
4. अजु जी जिंदगीअ में वाटस-एप जो इस्तमाल.

P1038

[4963] - 1023

F.Y.B. Com.

URDU

Urdu General (Paper - I)

(2013 Pattern)

A - Bang -e- Dara Part -I

B - Mazameen -e- Mujtaba Hussain

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :80

[15] سوال 1 علامہ اقبال کی حب الوطنی نظموں کا جائزہ لیجئے۔

یا
پانگ درا کی خوبیاں وضاحت کے ساتھ لکھیے۔

[14] سوال 2 مجتبیٰ حسین کا اردو ادب میں مقام بلند ہیں واضح کیجئے۔

[15] سوال 3 مجتبیٰ حسین کی حیات اور ادبی کارناموں کا جائزہ لیجئے۔

یا
اردو ادب میں مزاج کی اہمیت کی وضاحت کیجئے۔

[10] سوال 4 (الف) ذیل سے کسی ایک مضمون کا خلاصہ لکھیے۔

1۔ یونیسکو کی چھتری

2۔ ڈارلنگٹن کا کتا

3۔ صاب باقوہ روم میں ہیں۔

(ب) کارپوریشن کے عہد پورا کو اپنے علاقے میں صفائی نہ ہونے کی شکایت کیجئے۔ [10]

[16]

سوال 5 ذیل کے اشعار سے کوئی آٹھ کی تشریح کیجیے۔

- 1- علم تجھ سے تو معرفت مجھ سے - تو خدا جو خدا نما سوں میں
- 2- آزاد مجھ کو کر دے او قید کرنے والے - میں بے زبان سوں قیدی تو چھوڑ کر دے
- 3- ایک جلوہ تھا کلیم طور سینا کے لیے - تو تجلی ہے سراپا چشم بنیا کے لیے
- 4- ہر درد مند دل کو روتا میرا رلا دے - بے ہوش جو پڑے ہیں شاید انہیں جگا دے
- 5- ہیں لوگ وہی جہاں میں اچھے - آتے ہیں جو کام دوسروں کے
- 6- مہربانوں خامشی پر یہ آرزو ہے میری - دامن میں کوہ کے اک چھوٹا سا چھوٹا بیوں
- 7- ہاں دکھا دے اے تصور پھر وہ صبح و شام تو - دور پیچھے کی طرف اے گردش ایام تو
- 8- قطر تھی صورت سلمان ادا شناس تیری - شراب دید سے بڑھی تھی اور پیاس تیری
- 9- مذہب نہیں سکھاتا آپس میں پیر رکھنا - بندہ ہی ہیں ہم وطن ہیں ہندوستان ہمارا
- 10- حسن ہو کیا فو و نماجیب کوئی ماٹل ہی نہ ہو - شمع کو جلنے سے کیا مطلب جو محفل ہی نہ ہو

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1039

[Total No. of Pages :3

[4963] - 1024

F.Y.B. Com.

PERSIAN GENERAL PAPER - I

(2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks :80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q-1): Define and illustrate any five of the following. 10

- (1) تجنیس مکرر (2) تجنیس مزید (3) لفونشر (4) صنعت تعلیل
- (5) سوال و جواب (6) تجاہل عارفانہ (7) تلمیح

Q2: Define any two of the following. 10

- (1) رباعی (2) نظم (3) قصیدہ (4) مثنوی

Q3(A): Reproduce in your own words of any one of the following. 10

- (1) لینگ آگش (2) صلہ رحمی (3) سنگ تراش تراپونی

(B) Write any two of the following. 12

- (1) Life sketch of Saadi shirazi.
- (2) Write the views of Umar khayyam.
- (3) literary work of Traj mirza.
- (4) poetic Art of Behar.

Q4: Explain any five Couplets of the following in English, Urdu, Marathi, Persian. 20

- (1) ہر آن خوری کہ زبیر پای زور لیت
سیانیت کماندر شکل خوری
- (2) مرده صبح درین تیرہ شبانم دادند
شیخ گشتند وز خورشید نشانم دادند -
- (3) این چہ شور لیت کہ در دور قرعی بیت
بہم آفاق پراز ختنہ و شری بنیم -

P.T.O.

- (۴) بیا کہ قہرِ اہل سخت و سست بنیاد است
بیار بادہ کہ بنیادِ عمر بر باد است
- (۵) شنیدم کہ می گفت و گردن بہ بند
نباشد حذر با قدر سود مند -
- (۶) خدایا جہاں پادشاہی تراست
ز ما خدمت آید خدائی تراست
- (۷) پرسید از چہار کہ تو چند روزہ
گفتا بدان کہ سال مرا بیشتر ز سی است
- (۸) بگفتا من گمل ناچیز بودم
و لیکن مدتی با گمل نشستم
- (۹) پناہ بلندی و پستی لوتی
بہم نیستند آئینہ پستی لوتی -
- (۱۰) شنیدم کہ مقدار یک روزہ راہ
بگرد از بلندی بہ پستی نگاه -
- (۱۱) جمال ہم نشین در من اثر کرد
و گردن من ہمہ خاکم کہ ہستم -
- (۱۲) ہر آن موری کہ زیر پای زور است
سلیمانیت کا ندر شعل موری -

Q 5.(A) Translate any two of the following passage
into English, Urdu, Marathi or Persian. 10

- (۱) دو امیر زادہ در حہر بودند - یکے علم آموخت و دیگرے مال اندوخت - عاقبت الامر
ایں یکے علامہ گشت و آن دیگر عزیز مہر شد - پس ایں لوگوں کو یکے بہ چشم حقارت
در حقہم نظر کردے و گفتے من بہ سلطنت رسیدم و تو ہمچنان در مسکنت بماندی -
- (۲) آورده اند کہ لوزیروان عادل را در شمار گاہے عیدے کتاب می کردند و
نمک نہ بود - غلامے برو ستاد و ایندند تا نمک آرد - لوزیروان گفت - قیمت
ہفتاں تا بدر رسمے نگرے و و دہ خراب نشود -
- (۳) بربل چشمہ بیائے درخت خوشے خانہ گرختہ بود - و بخو کے نیز در آب بہرے
مخز - روزے بربل آب آمدہ لغتہ سرای آغاز بہاد - خوش بر آں آواز دلہاش
از خانہ بر آمدہ تشاطے می کرد و سرے می جنبانید -

(د) آورده اند کہ سبکتگین پدر سلطان محمود در اوائل حال کہ ملازم سلطان سمجور بود. از یک سراسپ بیش نداشت و اوقات او بغایت بعیرت میگذاشت هر روز به حرم شکار بعجرا رفتی. اگر صیدی بدست آمدی بدان گذرانیدی.

(B) Translate the following Unseen English passage into Persian, Urdu or Marathi. 8

Education should aim at the development of the active tendencies of the child. Self expression is creative in nature and should be organised through various forms of Art. music, dramatics, hand-work. Tagore held that through learning a handi craft. one's mind is also strengthened children react to stimulation with their whole body and mind.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1040

[Total No. of Pages :4

[4963] - 1025
F.Y.B. Com.
FRENCH
(2013 Pattern)

Time :2 Hours]

[Max. Marks :60

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Use of dictionary is not allowed.*

Q.1. Complétez un dialogue

(10)

A. Mme Janine Delorme arrive à l'hôtel 'Baucuse'. Elle a une chambre réservée. Elle a la chambre 300 au troisième étage. Complétez le dialogue.

Mme Delorme : Bonjour, monsieur. J'ai une chambre réservée ici.

Le réceptionniste : _____ .

Mme Delorme : Au nom de Mme Delorme.

Le réceptionniste : _____ .

Mme Delorme : Elle est à quel étage ?

Le réceptionniste : _____ Voici les clés .

Mme Delorme : Merci. C'est où ?

Le réceptionniste : _____ . Montez au troisième étage. La chambre est juste en face de l'ascenseur.

Mme Delorme : D'accord. Et le restaurant, c'est où ?

Le réceptionniste : _____ . En face des escaliers.

OU

B. M. Henri Cousteau va au restaurant 'Régionax' avec une collègue. Ils demandent deux couverts. Ils commandent la salade 'Césaire' comme entrée et le poulet rôti comme plat principal. Comme dessert, ils prennent une salade de fruits frais. Avec le repas, ils prennent du vin de Bourgogne et une bouteille d'eau minérale.

M. Cousteau : Bonjour monsieur. J'ai une réservation.

Le réceptionniste : _____ .

M. Cousteau : M. Ferreira.

P.T.O.

Le réceptionniste : _____ ?
 M. Cousteau : Oui, merci... Vous avez la carte, s'il vous plaît ?
 Le réceptionniste : _____ ?
 M. Cousteau : Oui. Nous allons prendre la salade 'Césaire' à poulet mariné.
 Le réceptionniste : _____ .
 M. Cousteau : Du poulet rôti avec du riz à l'espagnol.
 Le réceptionniste: _____ .
 M. Cousteau: De la salade de fruits frais. Et comme boisson, deux verres de bourgogne et une bouteille d'eau minérale, s'il vous plaît.

Q.3. Grammaire et vocabulaire

A. Mettez au pluriel : (2)

1. Il arrive à Paris.
2. La cliente remercie le directeur.

B. Soulignez l'objet direct : (4)

1. Ils aiment les cadeaux.
2. Vous visitez Rome.
3. Nous prenons le train.
4. Nous avons acheté ces bottes.

C. Complétez avec des prépositions (2)

1. _____ quel type d'entreprise travaillez-vous ?
2. Il y a beaucoup de TPE _____ France.

E. Choisissez la bonne réponse : (2)

1. C'est toujours le salaire net/brut qui est indiqué sur les offres d'emploi.
2. Un grand groupe peut/pouvons avoir des filiales.

F. Dites vrai ou faux : (3)

1. Le SMIC, c'est le salaire minimum en France.
2. Un avocat, c'est une profession libérale.
3. Les employés peuvent prendre leurs repas à la cantine du bureau.

G. Complétez avec des mots donnés : (table, art, manger, sur) (4)

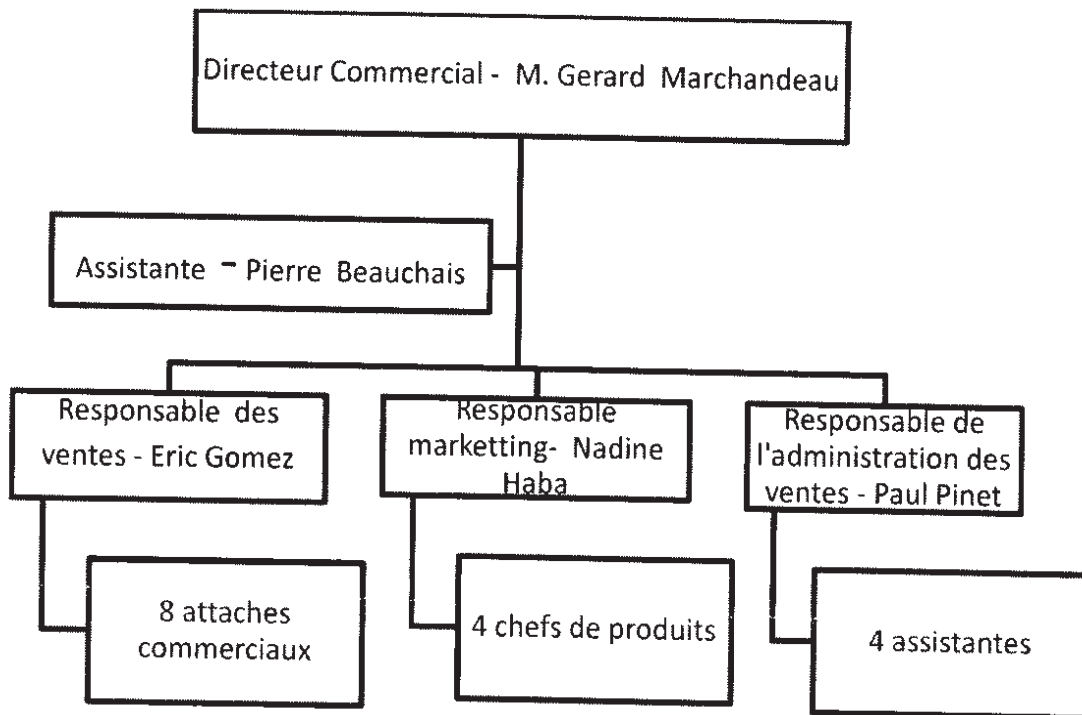
En France, la cuisine est un _____ et les Français aiment _____ d'excellents plats bien Présentés, accompagnés de bons vins et servis _____ une jolie _____ .

- H. Mettez les verbes entre parenthèses au temps indiqué :** (4)
1. Diane (prendre – passé composé) l'avion le 16 décembre.
 2. Le directeur général (gérer - présent) l'ensemble des activités de l'entreprise.
 3. La directrice (finir - futur) son travail.
 4. Le réceptionniste (faire – futur proche) les réservations.

K. Reliez les deux colonnes (4)

A	B.
1. Une agence de	a) Le boucher.
2. PME	b) Titre de voyage.
3. Une boucherie	c) Petites et moyennes entreprises.
4. Le billet	d) voyage.

Q.4. A. Écrivez en forme de paragraphe (5)
Voici l'organigramme de l'entreprise NOFISA.

OU

- B. Décrivez le processus de fabrication du jus de pomme.**
1. Presser les pommes.
 2. Mélanger le jus concentré avec du sucre et de l'eau.
 3. Nettoyer les bouteilles dans une machine spéciale.
 4. Mettre le jus dans les bouteilles.

5. Mettre les bouteilles dans des cartons pour envoyer chez des distributeurs.

Q.5. A. Traduisez en anglais:

(5)

Les salariés français sont priés de respecter les horaires de travail et les dates de congés payés que la direction fixe. Il est interdit de modifier ces horaires et ces dates sans accord de la Direction.

En cas d'absence, le salarié doit informer son responsable hiérarchique. Un certificat médical est obligatoire en cas de maladie ou d'accident.

B. Traduisez en français: (5 au choix)

(10)

1. The personnel must respect the security instructions.
2. First, one mixes the vegetable oil.
3. She is a very professional.
4. My mother ordered shoes on this site.
5. These chocolates are made of green tea.
6. Do you want something else?

Q. 6. Compréhension

Les espadrilles sont des chaussures d'origine basque, une région au sud-ouest de la France. Nées en 1890, ces chaussures sont aujourd'hui de nouveau à la mode parce que deux amis, Mathieu Labat et Julien Maisonnave, âgés de 36 et 37 ans, ont eu l'idée de créer des modèles modernes.

A. Dites vrai ou faux :

(4)

1. Les espadrilles ont d'origine basque.
2. La région basque se trouve au sud-est de la France.
3. Les espadrilles sont des chaussures.
4. Deux amis ont eu l'idée de créer des modèles modernes.

B. Donnez le contraire : nouveau, sud

(1)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1041

[Total No. of Pages : 4

[4963] - 1026
F.Y. B.Com.
GERMAN (Basic)
(2013 Pattern) (Regular)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *10 Marks are for Reading Comprehension and 10 Marks for Oral Exam.*

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 10)

[10]

1. Was haben Sie am Wochenende gemacht?
2. Welche Sprachen können Sie?
3. Haben Sie ein Haus oder eine Wohnung? Wie viele Zimmer hat es oder sie?
4. Wie alt ist Ihre Mutter?
5. Ihre Freundin hat Hochzeit. Was wünschen Sie ihr?
6. Seit wann lernen Sie Deutsch?
7. Wohin reisen Sie gern in den Ferien?
8. Ist ihr Vater Ingenieur von Beruf?
9. Was machen Sie am Sonntag?
10. Was darf man im Krankenhaus nicht machen?
11. Haben Sie Haustiere? Welche?
12. Wo steht das Sofa in Ihrem Haus?

Frage I. Übersetzen Sie!

[10]

(A) Übersetzen Sie ins Englische!

(03)

Thaisong Thien, 27, ist Kunststudent und ledig. Er wohnt und studiert in Berlin. Wie verdient er Geld? Er zeichnet Touristen. Das kann er sehr schnell. Sein Rekord: Sechs Gesichter in zwei Minuten. Trotzdem sind die Zeichnungen gut und die Touristen sind immer zufrieden.

(B) Übersetzen Sie ins Englische!

(03)

Nach dem Einkaufen gehen sie direkt zum Bahnhof, denn sie müssen Michael vom Bahnhof abholen. Am nächsten Nachmittag nach dem Kaffee und Kuchen gibt es ein Fest. Es gibt Geschenke für alle. Von seinen Großeltern bekommt Michael eine Flugreise nach Indien.

P.T.O.

(C) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4) (04)

1. He is a hairdresser by profession.
2. Claudia likes to read.
3. We have bought four lamps.
4. I have a brother and a sister.
5. The children sing very well.
6. Mr. Meier, will you visit us tomorrow?

Frage III. Grammatik! [30]

A. Ergänzen Sie die Personalpronomen! (Nur 4) (04)

1. Das Bett ist unbequem. Ich kaufe _____ nicht.
2. Die Tische sind gut. _____ möchte ich haben.
3. Der Stuhl ist zu groß. Wir brauchen _____ nicht.
4. Das sind Herr und Frau Becker. Ich besuche _____ nächste Woche.
5. Liebe Kollegen, habt _____ heute frei?
6. Haben _____ morgen Zeit, Herr Dietze?

B. Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (Nur 4) (04)

1. Wir kommen aus Pune. _____ Stadt ist sehr schön.
2. Das ist Peter. _____ Haus liegt dem Hotel gegenüber.
3. Meine Oma singt gern. Das ist _____ Klavier.
4. Wann ist denn _____ Hochzeit, Marit und Mario?
5. Herr Beier, wo ist _____ Handy?
6. Hey, Martha. Wie heißt _____ Hund?

C. Ergänzen Sie richtige bestimmte oder unbestimmte Artikeln! (Nur 4) (04)

1. Ich brauche _____ Hammer. _____ Nagel habe ich schon.
2. Zu Hause habe ich _____ Schreibtisch.
3. Herr Bergmann geht durch _____ Wald spazieren.
4. _____ Mädchen heißt Laura. Sie ist 12 Jahre alt.
5. _____ Touristen winken.

D. Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 4) (04)

1. _____ du um 20 Uhr zu mir kommen?
2. Das ist ein Museum. Hier _____ man nicht fotografieren.

3. Ihr seid Studenten. Ihr _____ viel lesen und schreiben.
4. Dein Bein tut weh? Dann _____ du zum Arzt gehen.
5. Guten Tag Herr und Frau Noll! Was _____ Sie essen?
6. Ralf _____ nicht zur Schule gehen. Er ist krank.

E. Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4) (04)

1. Der Tisch liegt _____ zwei Stühlen.
2. Der Gärtner arbeitet _____ dem Garten.
3. _____ die Ecke fährt ein Junge mit dem Fahrrad.
4. Die Leute sprechen _____ die Politiker.
5. Die Busse fahren den Fluss _____.
6. Tobias arbeitet _____ Audi.

F. Schreiben Sie die folgenden Sätze im Perfekt! (Nur 4) (04)

1. Ich trinke zwei Flaschen Bier.
2. Dann rauchen wir zwei Zigaretten.
3. Mit dem Auto fahren meine Freundin und ich schnell nach Hause.
4. Meine Eltern sind in Berlin.
5. Meine Oma sieht jeden Tag zwei Stunden fern.
6. Ich studiere Philosophie an der Universität.

G. Schreiben Sie das richtige Verb! (Nur 4) (03)

(finden, aufräumen, zumachen, nehmen, aussteigen, anrufen, besuchen)

1. _____ du bitte das Fenster _____.
2. Bernd _____ Möbel nicht so wichtig.
3. Bertha _____ den Anzug aus dem Schrank.
4. _____ Sie mich am Sonntag _____?
5. Sein Zimmer _____ er nie _____.

H. Bilden Sie Fragen! (Nur 3) (03)

1. Ich besuche meine Eltern am Montag.
2. Rafael hängt ein Bild an die Wand.
3. Ich möchte gern einen Kaffee trinken.
4. Der Film „Goodbye Lenin“ dauert 2 Stunden.

Frage IV. Wortschatz und Schreiben! (04)

A. Schreiben Sie die Gegenteile! (02)

1. zumachen X _____
2. einschlafen X _____

B. Was passt? (02)

1. Kaffee : trinken / Suppe : _____
2. Ein Buch : aufmachen / einen Computer : _____
3. singen : laut / fahren: _____
4. Hausaufgabe : die / Tisch : _____

C. Schreiben Sie eine Ansichtskarte und einen Zettel/ eine SMS!

(A) Sie sind auf einer Reise in Goa. Schreiben Sie eine Ansichtskarte an Ihren (04)
Freund/ Ihre Freundin! Ihr Freund/Ihre Freundin wohnt in Frankfurt am Main.

(B) Schreiben Sie einen Zettel **ODER** eine SMS für Ursula. Sie möchte mit Ihnen (02)
ins Restaurant gehen. Heute Abend haben Sie keine Zeit. Passt es morgen um
18.00 Uhr?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1042

[Total No. of Pages : 3

[4963] - 1027

F. Y. B. Com.

SANSKRIT

Amarabhāratī (अमरभारती)

(2013 Pattern) (Regular)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Instructions :- 1) All questions are compulsory.

सूचना:-

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

Q1) Translate into English or Marathi any one from Section 'A' and any one from Section 'B'. [12]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही एकाचे व ‘ब’ विभागातील कोणत्याही एकाचे इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा.

SECTION - A (विभाग - अ)

- i) राजा- (सहर्तम्) सत्यम्। अतीत्य हरितो
हरींश्च वर्तन्ते वाजिनः। तथा हि
यदा लोके सूक्ष्मं व्रजति सहसा तद्विपुलतां
यदर्धे विच्छिन्नं भवति कृतसंधानमिव तत्।
प्रकृत्या यद्वक्रं तदपि समरेखं नयनयो-
र्न मे दूरे किञ्चित्क्षणमपि न पार्श्वे रथजवम्॥

सूत, पश्यैनं व्यापाद्यमानम् (इति शरसंधानं नाट्यति।)

- ii) सभामण्डपा लतापल्लवा दिभिश्चित्रविचित्रतोरणैः , गणेशमूर्तयः सुवर्णमौक्तिकाद्यलङ्कारैः
मूर्तीनां पूजास्थानानि कदलीदलैः पुष्पमालारङ्गावलीदीपावलिभिः सुशोभितानि। प्रभातकाले
सवाद्यं मूर्तिपूजनं, सायङ्काले व्याख्यानकीर्तनप्रवचनैर्ज्ञानसंवर्धनं, रात्रौ गायनवादनभजनादीभिः
परमेश्वर गुणसंकीर्तनादिकार्यक्रमः। मूर्तिविसर्जनसञ्चलनमप्येतादृशम्। तस्य वर्णनं 1894
वत्सरस्य केसरिपत्रे वर्तते।

P.T.O.

SECTION - B (विभाग - ब)

- i) धनुः पौषं मौर्वी मधुकरमयी चञ्चलदृशां
दृशां कोणो बाणः सुहृदपि जडात्मा हिमकरः।
स्वयं चैकोडनङ्गः सकलभुवनं व्याकुलयति
क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे॥
- ii) मया तु विविधं वन्यं सञ्चितं पुरुषर्षभ।
तवार्थे पुरुषव्याघ्र पम्पायास्तीरसंभवम्॥
एवमुक्तः स धर्मात्मा शर्षया शबरीमिदम्।
राघवः प्राह विज्ञाने तां नित्यमबहिष्कृताम्॥

Q2) Explain with reference to context **any one** from Section 'A' and **any one** from Section 'B'. [12]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही एकाचे आणि ‘ब’ विभागातील कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

SECTION - A (विभाग - अ)

- i) धर्मोडयं गृहमेधिनां निगदितः स्मार्तेः लघुः स्वर्गदः।
- ii) मिथ्यावादे स्तेयदण्डः।

SECTION - B (विभाग - ब)

- i) इत्थं राधावचनविजितः पातु वः कृष्णचन्द्रः।
- ii) पुत्रादपि धनभाजां भीतिः सर्वत्रैषा विहिता नीतिः।

Q3) Critically appreciate the lesson ‘पुण्याश्रमदर्शनेन आत्मानं पुनीमहे’. [12]

‘पुण्याश्रमदर्शनेन आत्मानं पुनीमहे’ या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

OR/किंवा

‘Write the summary of the lesson ‘गणेशोत्सवः’।

‘गणेशोत्सवः’। या पाठाचा सारांश लिहा.

Q4) Write the summary of the lesson. 'क्व ते धर्मस्तदा गताः' [12]

'क्व ते धर्मस्तदा गताः' या पाठाचा सारांश लिहा।

OR/.किंवा

Critically appreciate the lesson 'जिजाकृतः हितप्रबोधः'।

'जिजाकृतः हितप्रबोधः'। या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

Q5) Write short notes of the following (any two): [12]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा लिहा.

i) मन्दविसर्पिणी

ii) कालिदासः

iii) Character sketch of Śabarī शबरीची व्यक्तिरेखा

[4963] - 1028
F.Y.B.Com.
ARABIC - Gen - I
(2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks :80

1. Translate into English or Urdu or Marathi
any two of the following Passages: 16

(الف) في السماء سحابٌ كثيرون - وقد نزل
شيئاً فشيئاً حتى صارت الآن أسوداً جداً -
وحجب الشمس - استمع من اصوت
الرعد ولا تبداً ان يات بعد المطر حالاً -
انظر الحق يلمع في السماء وينور الارض -
هذه قطرة مطر على يدك - فقال لقف في
هذا الباب لنسرك المطر ينزل على الارض
وتحني على بعد يجري الناس الى هنا و
الى هناك وقد نسروا الظل خوفاً من
البلل - والماء ينزل من المتراب -

(ب) هل رأيت طيبي - هو لطيف وجميل - و
لونته ابيض - وشعره طويل و
ارجله طويلة - ورأسه كبير -

وَهُوَ يَمْتَنِي وَرَأْيِي دَائِمًا وَعِنْدَ مَا أَقْعُدُ
يَلْتَبِ مَعِيَ - وَإِذَا جَاعَ وَصَنَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْيِي
وَفَتَحَ فَمَّهُ الْكَبِيرَ فَاجِي لَهُ بِلِقْمَةٍ حُبْنَرٍ
وَكُوبٍ لَبَنٍ فَيَمُرُّ دَيْلُهُ وَيَأْكُلُ - وَإِذَا رَأَى
الْأَغْفِيرَةَ لَا يَقْرِبُهَا لِأَنَّهُ لَعَوْدًا أَنْ لَا يَأْكُلُ
الْأَمْنِ يَدِي - وَهُوَ صَاحِبُ قَلْبِنَا الْكَبِيرَةِ
يَلْعَبُ مَعَهَا وَتَلْعَبُ مَعَهُ -

(ج) كَانَ مُحَمَّدٌ كَائِمًا فِي فِرَاشِهِ وَالسَّاعَةُ
عَاشِرًا - وَاللَّيْلُ كُلُّهُ ظِلَامٌ وَبَرْدٌ - وَالدُّنْيَا
سَآئِلَةٌ - لَيْسَ فِيهَا إِلَّا صَوْتُ الشَّرْطِيِّ فِي
الشَّارِعِ - كُنْتُمْ تَسْمَعُ مُحَمَّدٌ صُرْخًا فِي الْخَارِجِ -
فَقَامَ مِنْ فِرَاشِهِ - وَفَتَحَ الشُّبَّاتِ وَأَطْلَأَ
مِنْهُ فَرَأَى حَرِيْقًا فِي بَيْتِ جَارِهِ - وَهُوَ بَيْتُ
صَاحِبِهِ إِبْرَاهِيمَ - الَّذِي يَلْعَبُ مَعَهُ كُلَّ يَوْمٍ
فَنَزَلَ بَحْرِي لِيَنْظُرَهُ فَمَا وَجَدَهُ -
فَوَخَلَ الْبَيْتَ فِي وَسْطِ النَّارِ - وَوَصَلَ
إِلَى غُرْفَةِ إِبْرَاهِيمَ - وَنَادَاهُ فَقَامَ إِبْرَاهِيمُ
مَرْعُوبًا فَآخَذَ مُحَمَّدٌ بِيَدِهِ وَنَزَلَ بِهِ -

2. Translate and explain any four of the following:

16

① الْحَبِيبُ لَيْسَ مَذُوقِي
وَلَيْسَ فِيهِ طَرْفٌ -

② فَلَسْتُ أَرْضَى قَفْصًا
وَإِنْ يَكُنْ مِنْ دُغَبٍ -

③ غَابَاتُ رِزِّ غَايَتِي
وَالْعَيْشُ فِيهَا مَطْلَبِي -

④ قَدْ طَابَ فِيهَا مَطْعَمِي
وَرِاقٌ فِيهَا مَشْرَبِي -

⑤ اقْسَمْتُ بِالصَّامِدِ
وَالْوَاحِدِ الْأَحَدِ -

⑥ لَنْ أَفْسِدَ السُّكُنَا
وَالْمَلْبَسَ الْحَسَنَا -

⑦ وَالْمَالُ وَالْوَطَنَا
بِالْحَقِّ وَالْحَسَدِ -

3.(A) Translate into English any four of the following Sentences: 08

① التلميذُ دأهبَ إلى المدرسة -

② البنتُ الصَّغيرةُ لأعبتُ -

③ الكرسيُّ مُرتبٌ -

④ أؤكدُ ذلكُ -

⑤ هذه المدرسةُ جيِّدةٌ -

⑥ لوكُنَّ سيارَةٌ جميلٌ -

⑦ مكتبُهُ بعيدٌ من بيته -

(B) Translate into Arabic any four of the following Sentences: 08

1. There is a student in the class.

2. On the window there is a curtain.

3. The new teacher is a tall man.

4. He took him to the school.

5. There is a table.

6. My father is in his room.

7. This bus is going to the college.

4. Explain with the examples any two of the following: 16

(1) المبتدأ والخبر

(2) حروف العناء

(3) أسماء الإشارة

(4) العبرات

5. (A) Summarise any two of the following:

08 ① الأَسَدُ وَالْفَأْرُ

② صَيْدُ الشَّمَكِ

③ اِطْلَاقُ الطُّيُورِ

(B) ④ الكَلْبِيُّ

Write in Arabic any one of the following:

04 ① الشُّهُورُ المِيلَادِيَّةُ

② أَيَّامُ الأَسْبُوعِ

(C) Write a letter in Arabic to the Company Manager,

04 اكتب الرسالة الى مدير الشركة

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P1044

[Total No. of Pages : 4

[4963] - 1029

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE (Restructuring)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are the causes of low productivity of Indian agriculture? Suggest measures to increase the agricultural productivity. **[16]**

Q2) What is Economic Inequality? What are the causes of Economic Inequality in India. **[16]**

OR

Explain the effects of science and technology on Rural Development, Employment and Education.

Q3) a) What is Culture ? What are the characteristics of Indian Culture? **[8]**

b) What are the causes of unemployment in India. **[8]**

OR

a) What is Science ? What are the characteristics of Science?

b) What is Decision Making? Explain the process of Decision Making.

Q4) Explain the concept of Liberty, Equality and Fraternity. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write note on the following:

[16]

- a) Privatization
- b) Importance of Time Management
- c) Religious values
- d) Planning of life at various stages

Total No. of Questions : 5]

P1044

[4963] - 1029

F.Y. B.Com.

पायाभूत अभ्यासक्रम (पुनर्रचित)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) प्रश्नांच्या उजव्या बाजूला त्या-त्या प्रश्नांचे गुण दर्शविले आहेत.

3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे कोणती? शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]

प्रश्न 2) 'आर्थिक विषमता' म्हणजे काय? भारतातील आर्थिक विषमतेची कारणे कोणती? [16]
किंवा

ग्रामीण विकास, रोजगार व शिक्षण यावर विज्ञान व तंत्रज्ञानाचे झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) 'संस्कृती' म्हणजे काय? भारतीय संस्कृतीची वैशिष्ट्ये कोणती? [8]

ब) भारतातील बेरोजगारीची कारणे कोणती? [8]

किंवा

अ) 'विज्ञान' म्हणजे काय? विज्ञानाची वैशिष्ट्ये कोणती?

ब) 'निर्णय घेणे' म्हणजे काय? निर्णय घेण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'स्वातंत्र्य', 'समता' व 'बंधूता' या संकल्पना स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) खाजगीकरण
- ब) वेळेच्या व्यवस्थापनाचे महत्व
- क) धार्मिक मुल्ये
- ड) जीवनाच्या विविध स्तरावरील नियोजन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1045

[Total No. of Pages : 2

[4963] - 1030
F.Y. B.Com. (Vocational Course)
COMPUTER APPLICATIONS - I
(2013 Pattern) (Theory)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *Draw a neat - labeled diagram wherever necessary.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following:(Any Five)

[10]

- a) Desktop
- b) BCD
- c) Mainframe Computers
- d) DVD
- e) Barcode Reader
- f) Icons
- g) Hexadecimal Number System

Q2) Answer the following :(Any two)

[10]

- a) Differentiate between RAM and ROM.
- b) What is Output device? Explain any TWO devices.
- c) Explain:
 - i) e-mail
 - ii) Search Engine

Q3) Solve the following:

[15]

- a) Convert from Decimal to Binary:
 $(97)_{10} = (10010111)_2$
- b) Convert from Octal to Binary:
 $(154)_8 = (1101100)_2$
- c) Binary Addition:
 $1010101 + 10101$
- d) Binary Subtraction:
 $1111 - 101$
- e) Convert from Binary to Octal
 $(101101)_2 = ()_8$

P.T.O.

Q4) Answer the following:

[5]

What is Operating System ? Explain types of Operating System.

OR

What is MS-EXCEL? What are the features of MS-EXCEL?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1046

[Total No. of Pages :1

[4963] - 1031
F.Y. B.Com. (Vocational)
ADVERTISING SALES PROMOTION AND SALES
MANAGEMENT
Marketing Communication (Paper - I)
(2013 Pattern)

Time :2 Hours]

[Max. Marks :40

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is marketing? Explain the Concept and Nature of Communication. **[12]**

OR

Explain the Approaches to the marketing.

Q2) What is Marketing Communication? Explain the types of Communication. **[12]**

OR

Describe the various means of communication.

Q3) Write a short notes on (Any Two)

[16]

- a) Virtual Marketing
- b) Barriers to communication
- c) Relationship Marketing
- d) Elements of communication Process

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1047

[Total No. of Pages : 2

[4963]-1032

F.Y. B.Com. (Vocational)
TAX PROCEDURE AND PRACTICES
Indian Tax System & Income Tax
(2013 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer in 20 words each. (any five):

[10]

- a) Define 'Assessee' u/s 2(7) of I.T. Act, 1961.
- b) Which are the various heads of Income?
- c) Write down any four examples of Indirect Taxes.
- d) Explain Article 265 of constitution of India.
- e) Define Direct Taxes and Indirect Taxes.
- f) Define 'Assessment Year' & 'Previous Year'.
- g) Write Down long forms of -
 - i) CBDT
 - ii) CBEC

Q2) Answer in 50 words each. (any two):

[8]

- a) What are the advantages of Direct Taxes?
- b) What is the meaning to 'Income' u/s 2(24) of I.T. Act, 1961?
- c) Write Note on 'Residential Status of a Company'.
- d) Explain Article 246 of constitution of India.

Q3) Answer in 150 words each. (any two):

[10]

- a) Write down Canone of Taxation advocated by Adam Smith.
- b) Explain Article 280 i.e. finance commission of constitution of India.
- c) State any ten exempted incomes u/s 10 of Income Tax Act, 1961.
- d) What is the meaning of 'Consolidated fund of India' and 'Consolidated fund of the state'.

P.T.O.

Q4) Answer in 500 words:

[12]

- a) Explain in details various Direct and Indirect Taxes of the state Government.

OR

- b) Mr. A an employee of XYZ Pvt. Ltd furnishing his details of income as follows:
- i) Basic Salary Rs. 55000/- per month.
 - ii) Dearness allowance Rs. 25000/- per month.
 - iii) Commission Received by him Rs. 8000/- p.m.
 - iv) Education allowance for his children Rs. 300/- per month per child for 2 children.
 - v) Transport allowance received by him Rs. 1200/- p.m.
 - vi) Employers contribution to provident fund is 15% of basic salary.
 - vii) House, Rent Allowance Received by him Rs. 15000/- per month. Rent paid by him Rs. 10000/- per month.
 - viii) Professional Tax Rs. 2500/- per annum. Compute the taxable salary of Mr. A.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1048

[Total No. of Pages : 2

[4963]-1033

F.Y. B.Com. (Vocational)
COMPUTER APPLICATIONS
(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following. (Any Five):

[20]

- a) Define Array. Explain types of Array.
- b) Explain getchar () and putchar () functions.
- c) What is variable? State the rules for defining variable name.
- d) Explain Logical operators in C.
- e) Explain while loop in C with syntax and example.
- f) List various types of programming languages.
- g) What is pointer?

Q2) Write a program to solve following. (Any Two):

[10]

- a) Write a program to calculate factorial of given number.
- b) Write a program to calculate the sum of first n even number.
- c) Write a program to calculate sum of digits of a given number.

Q3) Find the output. (Any Two):

[10]

- a)

```
#include <stdio.h>
void main ()
{
    int marks[50], i;
    for(i=0,i<=48;i++)
    {
        marks[i]=i;
        printf("in%d",marks[i]);
    }
}
```

P.T.O.

```
b) #include <stdio.h>
void main ()
{
    char str[10];
    printf("Enter any string:");
    Scanf("%s", & str);
    printf("String contains : %d characters.", strlen(str));
}

c) #include <stdio.h>
void main ()
{
    int a=10, b=11;
    int c;
    c=(a<b)?a:b
    printf("%d",c);
}
```


Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1049

[Total No. of Pages : 1

[4963]-1034

F.Y. B.Com. (Vocational)

**ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES
MANAGEMENT**

Advertising

(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is advertising? Explain the Scope of advertising.

[12]

OR

Explain the advantages of advertising to society and Limitations of advertising.

Q2) Explain the difference between commercial and non commercial Advertising.

[12]

OR

Describe the Nature and Role of International Advertising.

Q3) Write short notes on. (Any Two):

[16]

- a) Elements of Advertising.
- b) Functions of advertising.
- c) Institutional advertising.
- d) Types of advertising objectives.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1050

[Total No. of Pages : 2

[4963]-1035

F.Y. B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE AND PRACTICES

State Sales Tax and CST Act

(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each. (any five):

[10]

- a) Define the term 'Tax Free Goods' and 'Taxable goods' under M.VAT Act 2002.
- b) What is mean by schedule under M. VAT Act?
- c) What is mean by 'Crossing Customs Frontiers'?
- d) What are the types of 'Registration' provided under C.S.T. Act?
- e) Which sales are not liable for tax under CST Act?
- f) What is the basic exemptions of turnover's under M.VAT Act and CST Act?
- g) Enumerate any two advantages of VAT?

Q2) Answer in 50 words each. (any two):

[8]

- a) Explain the essentials of sale under M.VAT Act 2002?
- b) Enumerate sales tax Authorities under M.VAT Act and C.S.T. Act?
- c) What is use of 'C' form and 'F' form under CST Act?
- d) Explain the liability for 'Registration' under C.S.T. Act.

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each. (any two): **[10]**

- a) What are the advantages of 'Registration' under M.VAT Act and under C.S.T. Act?
- b) What is mean by 'Tax Invoice'? What are the contents of 'Tax Invoice'?
- c) When a sale is said to take place in the course of inter state trade and commerce under C.S.T. Act?
- d) Discuss the constitutional validity of central sales Tax Act?
- e) What is mean by 'Declared Goods'? What are the restrictions put on states for taxing declared goods?

Q4) Write long answer. (any one): **[12]**

- a) What is mean by 'Return'? Discuss the provisions for submission of returns under M.VAT Act?
- b) Who? And When? is required to get registered under C.S.T Act? Discuss provisions for Registration under C.S.T. Act?

